

GENÇLİK GÖNÜLLÜLÜK VE GENÇ KATILIMI

2025

Araştırma

GENÇLİK GÖNÜLLÜLÜK VE GENÇ KATILIMI

Hazırlayanlar

Bayram KÖK

Öğr. Gör. Dr. Hakkı POLAT

Proje Geliştirme ve Uygulama

Bayram KÖK

Ömür UZUMAN

Saha Çalışması

Bayram KÖK

Kader KAYA

Rapor Tasarımı

Kader KAYA

RAPOR HAKKINDA

Bu rapor, gençlerin sivil toplum kuruluşlarına (STK) katılım düzeylerini anlamayı, bu katılımı etkileyen olumlu ya da olumsuz faktörleri belirlemeyi ve gençlerin katılımını kolaylaştıracak, etkili hale getirecek yöntem ve araçlara yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Literatür taramasının ardından STK yöneticileri, gençler ve konu hakkında uzman kişilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş, elde edilen bulgular doğrultusunda anket çalışması uygulanmıştır. Elde edilen veriler analiz edilerek raporlaştırılmış ve gençlik katılımı literatüründen yararlanılarak kavramsal bir çerçeve ile desteklenmiştir. Rapor, STK'ların gençleri daha etkin biçimde sürece dahil etmesine ve gençlerin STK'lar içinde daha kalıcı, etkili roller üstlenmesine katkı sunmayı hedeflemektedir. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü destekli bir proje kapsamında hazırlanan bu çalışma, hem gençlere hem de STK'lara yol gösterici ve yaygınlaştırıcı bir kaynak olma niteliği taşımaktadır.

İÇİNDE- KİLER

GİRİŞ

1.Giriş	07
1.2. Sivil toplum Kuruluşu (STK)	08
1.3. Gönüllü ve Gönüllülük	08
1.4. Gönüllü Motivasyon Envanteri	08
1.5. Sosyal Girişimcilik	11
1.6. Gençlik ve Genç katılımı	11

MÜLAKAT SORULARI

2.Mülakat Soruları	14
2.1. Alan 1	14
2.2. Alan 2	18
2.3. Alan 3	25
2.4. Alan 4	31
2.5. Alan 5	33
2.6. Alan 6	39

MÜLAKAT BULGULARI ÖZET:

3.Mülakat Bulguları ve Özet	44
3.1. Alan 1	44
3.2. Alan 2	46
3.3. Alan 3	48
3.4. Alan 4	50
3.5. Alan 5	51
3.6. Alan 6	52

ANKET ÇALIŞMASI

4.Anket Çalışması	53
Tablo 1. Katılımcıların Yaş Dağılımları	53
Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları	54
Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Durumu	55
Tablo 4. Şu an Aktif Olarak Bir İşte Çalışıyor musunuz?	56
Tablo 5. Daha Önce Bir Sivil Toplum Kuruluşunda (STK) Görev Aldınız mı?	57
Tablo 6. Görev aldıysanız, hangi alanda faaliyet gösterdiniz?	58
Tablo 7. Gönüllülük için bir STK'ya katıldıysanız buna nasıl karar verdiniz?	59
Tablo 8. Gönüllülüğe sizi motive eden en önemli faktör nedir?	60
Tablo 9. Gönüllü olduğunuz süreçte yaşadığınız en büyük zorluk neydi?	61
Tablo 10. Gönüllülük sırasında edindiğiniz deneyimlerin kişisel gelişiminize katkı sağladığını düşünüyor musunuz?	62
Tablo 11. Gönüllü olarak çalıştığınız organizasyonun değerlerine bağlılık hissettiniz mi?	63
Tablo 12. Gönüllü faaliyetlerinize başlamadan önceki beklentileriniz ne ölçüde karşılandı?	64
Tablo 13. Organizasyon yapısındaki ast-üst ilişkileri, gönüllülük sürecinizi etkiledi mi?	65

ANKET ÇALIŞMASI

Tablo 14. Gençlerin STK'lara katılımını engelleyen en önemli faktörler nelerdir?	66
Tablo 15. Maddi sorunlar, gönüllülük faaliyetlerinize katılımınızı sınırlandırdı mı?	67
Tablo 16. Gönüllülük faaliyetleri sırasında iş veya eğitim yükümlülüklerinizden dolayı zaman yönetiminde zorlandınız mı?	68
Tablo 17. İnsanların duygularını kolayca anlayabiliyorum	69
Tablo 18. Toplumun sorunlarına duyarlıyım ve çözüm yolları bulabilirim	70
Tablo 19. Başkalarının ihtiyaçlarını karşılamaktan memnuniyet duyuyorum	71
Tablo 20. Çevresel sorunlara karşı bireysel sorumluluk hissederim.	72
Tablo 21. İnsanların davranışlarını empatiyle değerlendiririm	72
Tablo 22. Gönüllülük faaliyetleri, sosyal çevremi genişletmeme yardımcı oldu	73
Tablo 23. Gönüllülük deneyimim, gelecekteki kariyerime katkı sağlayacaktır	74
Tablo 24. Gönüllü çalıştığım topluluk sayesinde kendimi toplumun bir parçası gibi hissettim	75
Tablo 25. Üniversitedeki öğrenci kulüplerine katılımım, gönüllülük motivasyonumu artırdı	76
Tablo 26. Gönüllülük faaliyetlerinde bulunduğunuz organizasyona 1'den 5'e kadar bir puan verin	77
Tablo 27. Gönüllülük sürecinizde sizi en çok etkileyen olay neydi?	78
Tablo 28. Gönüllülük deneyiminiz, toplumsal sorunlara yaklaşımınızı nasıl değiştirdi?	79
Tablo 29. Daha fazla genci gönüllülüğe teşvik etmek için ne gibi önerilerde bulunursunuz?	80
Tablo 30. Genel olarak değerlendirdiğinizde ülkemizdeki gönüllülük faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	81
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	82
6. STK'LARA GENÇLİK KATILIMINI ARTIRMAYA YÖNELİK ÖNERİLER	84

KAYNAKÇA

1. GİRİŞ

Bu çalışma gençlerin sivil toplum kuruluşlarına katılım düzeyini anlamak, katılımı olumsuz ya da olumlu yönde etkileyen faktörler var ise bunları incelemek, katılımı kolaylaştıracak, etkili hale getirecek yaklaşım ve araçlara ilişkin öneriler geliştirmek üzere kurgulanmıştır. Bu çalışma için öncelikle bir literatür taraması yapılmış, elde edilen bilgiler ışığında sivil toplum kuruluşları ve gençlerin katılımı üzerine çalışmalar yapmış kişiler, STK yöneticileri, gençler ve konu ile ilgili deneyim ve bilgi sahibi diğer kişilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgular ışığında katılımcılara açık uçlu sorular ile farklı türde çoktan seçmeli soruları birlikte barındıran bir anket ölçeği tasarlanarak uygulanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler analiz edilmiş, yorumlanmış ve raporlaştırılmıştır. Rapor içeriği paylaşılmadan önce gençlik ve katılım konusuna odaklanan literatür çalışmalarından da yararlanılarak araştırma sonuçlarının iyi anlaşılmasını kolaylaştıracak kavramsal çerçeveyi içeren bir bölüm eklenmiş ve böylece çalışma sonuçlarının güçlendirilmesine, elde edilen bilgilerin sınanmasına ve başka çalışmaların sonuçları ile tutarlılığının sağlanmasına hassasiyet gösterilmiştir.

Bu çalışmadan elde edilecek veriler sivil toplum kuruluşları için (özellikle de gençlik odaklı çalışmalar yürütenler bakımından) gençleri kapsama, sürdürülebilirlik için genç insan kaynağına kavuşma, gençlerin yenilikçi altyapılarından yararlanma gibi hususlarda katkılar sağlayabilecektir. Bu çalışma ile gençler bakımından ise STK'lar içinde etkili bir şekilde bulunma, kalıcı olma ve yenilikçi yaklaşımlar ile STK'ların dönüşümüne imkan sağlayabilme gibi konularda yöntem ve uygulamaya yönelik öneriler geliştirilmiş olacaktır.

Bu çalışmanın bir sivil toplum kuruluşu tarafından geliştirilen, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenen bir proje ile gerçekleştirilmiş olması sebebiyle hem sivil toplum kuruluşları hem de gençler bakımından yararlanmayı kolaylaştırma, yaygınlaştırma ve kılavuzluk etme gibi işlevleri olacaktır.

Saha araştırması ile elde edilen verilere ilişkin raporun iyi anlaşılabilmesi için öncelikle bazı temel kavram ve tanımlar seçilmiştir. Sivil toplum kuruluşu (STK), genç katılım, gönüllülük, gönüllülük motivasyon unsurları, sosyal girişim kavramları üzerinde özellikle durulmuştur.

1.2. Sivil toplum Kuruluşu (STK)

Sivil toplum kuruluşlarını irdeleyebilmek için içinde yer aldığı alanı kısaca tanımlamakta fayda vardır. Sivil toplum; devlet, aile ve özel sektör yani piyasa dışında kalan alan sivil toplum olarak adlandırılabilir.

Sivil toplum kuruluşu (STK) ; aile, devlet, piyasa ilişkilerinin dışında kalan alanda toplumsal faydayı önceleyen, toplumsal sorumluluğu temel alan ve insanların ortak çıkarlarını geliştirmek için bir araya gelen bireylerin (fertlerin) oluşturduğu dernek, vakıf ve benzeri kuruluşlara sivil toplum kuruluşu denir. Sivil toplum kuruluşlarının en bilinen örnekleri dernekler ve vakıflardır.

1.3. Gönüllü ve gönüllülük

Gönüllü kimdir sorusunu şu şekilde cevaplamak mümkündür: Şikâyet etmek yerine çözüme katkıda bulunma eylemine yönelen, aktif sorumlu yurttaşlık tutumu sergileyen, başkalarının hayatlarına katkı yapan, gelişmiş insani özellikler ile güçlenen, bilgisini, tecrübesini, zamanını ve emeğini toplumun hizmetine sunan ve karşılık beklemeden toplum yararına çalışan kişidir.

Literatürde bilinen gönüllülük tanımlarından biri şöyledir; gönüllülük kişinin tamamıyla kendi isteği doğrultusunda karşılıklı yardımlaşma amacıyla, topluma faydalı olmak için serbest zamanda yapılan, fiziksel gücünü, bilgi birikimini, yeteneğini ve deneyimlerini kullanabilmesini ifade eder (Musick ve Wilson, 2008).

Gönüllü davranışı tanımlamak için üç ölçüt kullanılmıştır. Bunlar, etkinliğin kişinin kendi özgür iradesi ile yapılması, finansal kazanç elde edilmemesi (gönüllünün etkinliklerdeki masrafları karşılanması bunu kapsamaz) ve hem üçüncü kişiler hem de gönüllü insanlar için faydalı olması (Esmond ve Dunlop, 2004). Son yıllarda 40 yılda gönüllü davranışının nedenleri üzerine odaklanan çok sayıda çalışma yapılmıştır

1.4. Gönüllü Motivasyon Envanteri

Kişilerin gönüllü davranışı ortaya koymalarına neden olan etmenlerin belirlenmesi gönüllünün emeğinin ve çabasının verimli değerlendirilmesini kolaylaştıracaktır. Gönüllülük etmenlerinin belirlenmesi ile gönüllülerin birçok çalışma alanında kendi profillerine uygun gönüllü olmaları sağlanabilecektir. Bireylerin gönüllü olma nedenlerini araştıran envanterler çok alt ölçekli modellere odaklanmıştır.

Cnaan ve Goldberg Glen (1991) gönüllü motivasyonu ile ilgili olarak kapsamlı bir literatür çalışması yaparak, ana motivasyonların tanımlanması ve sınıflandırılması gerektiği üzerinde durmuştur. Gönüllülükte 28 güdü belirleyerek “Mo-

tivation to Volunteer-MTV” ölçeğini geliştirmişlerdir. Çalışmaların sonucunda bireylerin somut ödüller almak ve fedakârlık yapmak için gönüllü oldukları sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın önemi gönüllülerin farklı motivasyon güdülerini olduğunu ve tek bir sınıflandırma yapılamayacağını göstermiştir. Gönüllü motivasyonun çoklu alt ölçeklerle ölçülmesi 1990’lı yıllarda Clary ve arkadaşlarının araştırmaları ile başlamış ve günümüzde de devam etmektedir.

Bu çalışmalarda gönüllüler üzerinde yapılan deneysel araştırma analizi ile gönüllü motivasyonunda 6 alt boyut ön plana çıkmıştır. Geliştirilen envanter “Volunteer Functions Inventory (VFI)” olarak bilinmektedir ve alt boyutları şöyle sıralanabilir;

- Değerler (başkalarına yardımcı olmanın önemi hakkında derin inançlar ile hareket etme),
- Anlama (öğrenmek arzusunu tatmin için faaliyetlere katılım),
- Kariyer (çalışma ortamı, iş fırsatları veya önceden keşfetmek için yollar arama),
- Sosyal (diğerlerini etkilemek),
- Saygı (kişinin saygı duygusu),
- Koruyucu (negatif duygu veya niteliklerden kaçma) dur.

Gönüllülük konusunda farklı gönüllü motivasyon ölçekleri geliştirilmiş ve her bir ölçek bir sonraki çalışmanın tasarlanmasını kolaylaştırmıştır. Avusturalya’da Esmond ve Dunlop (2004) (VMI)’nin yaptıkları geniş kapsamlı çalışma ile başka uzmanlar tarafından önce 6, sonra 8 alt boyutta tasarlanan envanteri 10 alt boyutta yeniden tasarlamışlardır. Bu çalışma, bu konuda dünyada yapılan en kapsamlı çalışmalardan birisi olarak bilinmektedir. Çalışmaya toplamda 15 kurum ve 2444 gönüllü katılmıştır.

Gönüllü Motivasyon envanteri; değerler, karşılıklılık, kabul etme, anlama, benlik saygısı, tepkisellik, sosyal, koruyucu, sosyal etkileşim, kariyer geliştirme olmak üzere toplam 10 alt ölçekten oluşmaktadır. Bu envanter gönüllülerin, işe alımlarında ilgi çekmek için gönüllü motivasyonunu bilmek, yeni gönüllülerin motivasyonel ihtiyaçlarını belirleyerek etkili yerleştirme yapmak ve gönüllülüklerinin devaamının sağlanması için motivasyonlarını anlamak amacıyla kullanılmaktadır (Esmond ve Dunlop, 2004).

Türkiye’de gönüllü motivasyonu çalışmaları incelendiğinde, göze çarpan çalışmalar; Sertbaş’ın (2006) Universiade 2005 İzmir Yaz Oyunlarında görev alan gönüllü insan kaynaklarının, gönüllü katılım nedenlerini inceleme amaçlı ya-

pılan çalışması ve daha sonra iki arkadaşı ile birlikte Strigas ve Jackson (2001) tarafından geliştirilen Motivational Scale for Sport Volunteers (MSSV) Türkçe'ye uyarlamasıdır. Bu ölçek, gönüllü motivasyonunun belirlenmesinde amaçsal, materyal, egoizm, dış etkenler, boş zaman aktivitesi boyutlarından oluşmaktadır. Araştırma kapsamında uyarlama çalışması ve gönüllü olma nedenleri incelenmiştir (Demir A, Sertbaş K, Sivrikaya K, 2020).

Gönüllülüğe geçişi kolaylaştıran motivasyon unsurları ile ilgili olarak literatürde şu hususlar ön plana çıkmaktadır;

Yardım duygusu,

Manevi tatmin,

Çalışma arzusu,

Sosyal ilişki gelişimi,

Başarı ve kariyer arzusu,

Toplum yararı gözetme,

Sosyal fayda, sosyalleşme memnuniyeti

Sosyal statü arzusu, Sosyal ilgi, önemsenmek,

Yaşadığı çevreye katkı

Gönüllülüğü olumsuz etkileyen demotivasyon unsurları da birçok çalışmaya konu olmuş ve aşağıdaki unsurlar motivasyonu azaltan hususlar olarak sıklıkla dile getirilmiştir:

Hırs ve Bencillik,

Pesimizm,

Sürdürülebilirlik içermeyen heyecanlar,

Kararsızlık, ve Amaçsızlık

Çatışmacı olma,

Odaklanamama,

Asosyallik,

Duyarsızlık,

Anomi

Gönüllülük çalışmalarına katılım bakımından bazı hususların gönüllülüğü kolaylaştırdığı ve olumlu etkilediği sonucuna varılmıştır. Gönüllülüğü olumlu etkileyen tutumlara örnek olarak aşağıdaki kavramlar ön plana çıkmaktadır:

Özgüven, çikarsızlık, duyarlılık, takdir görme, anlama, hayatı anlamlandırma, olumlu algılar geliştirme, öz saygı, filantropi, diğerkâmlık, toplumsal getiriye değer verme, güven ilişkisi, mutluluk ilişkisi.

Sivil toplum kuruluşlarına katılımı gönüllülük ve üyelik birbirlerinden genel ve yasal sorumluluk içerip içermemesi gibi bir iki husus dışında benzer mekanizmalara sahiptir. Her iki grup da toplumsal faydayı önceler, toplumsal sorumluluğu temel alır ve insanların ortak çıkarlarını geliştirmek için çalışırlar.

Genç kuşakların bir STK'ya katılımı (gönüllülük veya üyelik) bazı hususları merkeze aldığı geçmiş çalışmalarımıza katılmış olan gençler tarafından dile getirilmiştir. Bunlar; STK'nın hedefleri, benimsenen toplumsal sorumluluk, organize olma biçimi, yönetim yapısı ve anlayışı, üye yapısının çeşitliliği, zenginliği ve potansiyeli, büyüme ve gelişme arzusu, yönetim ve kurumsal kapasitesine ilişkin farkındalık ve kendi ekosistemi dışındaki dünyayı algılama arzusu ve düzeyidir.

1.5. Sosyal Girişimcilik

Toplumsal sorunları ortadan kaldırmaya yönelik olarak yürütülen, sosyal ve çevresel etkiler üretmeyi amaçlayan, maddi çıkar beklemezsizin sosyal ekonomiye katkı sunan ve sosyal hedeflere ulaşmak için gerçekleştirilen girişimlere sosyal girişimcilik denir. Günümüzde sivil toplum girişimcilik konusuna daha çok fazla eğilmektedir. Dünya genelinde sosyal girişimcilik üzerine yapılan çalışmalar ve geliştirilen formatlarda önemli artışlar gözlemlenmektedir. Dünyanın her yerinde iklim, çevre, dezavantajlılar, göç, müfredat dışı eğitim, eğitime erişimin kolaylaştırılması, alternatif(nonformel eğitim), dijitalleşme, inovasyon ve yetişkin eğitimi gibi birçok alanda sosyal girişim çalışmaları sivil toplum kuruluşları ve resmileşmemiş topluluklar tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmalar gönüllülük odaklı olup, yaygın gönüllülük çabaları ile gerçekleştirildiğinden lokomotif gücün gençler olduğunu söylemek mümkündür

1.6. Gençlik ve Genç katılımı

Literatürde yaygın yaklaşım 14 yaşından büyük ve 25 yaşından küçük olanların genç kavramı içinde değerlendirilmesi şeklindedir. 14-25 yaş aralığında bulunan insan topluluğu gençlik olarak adlandırılmaktadır. Gençlerin, STK'lar tarafından yürütülen kar amacı gütmeyen kendilerini veya toplumun bütününe ilgilendiren faaliyetlere verdiği destek ve STK'lara üyelik süreçleri genç katılım olarak ta-

nımlanabilir. Yerel yönetimler ve merkezi idarenin toplumla ilgili çalışmalarını etkileşime açmak, işbirliğini geliştirmek üzere mevzuat geliştirme ve karar alma mekanizmalarına katılım için sivil toplumla ilişkiler geliştirmesi demokrasiler için kaçınılmazdır. Sivil toplumun yerel yönetimler ve merkezi idarenin karar alma ve uygulama takip süreçlerine iştirakine sivil katılım denir. Sivil katılımın bir parçası olarak belirli yaş grubundaki gençlerin iştiraki olan genç katılım doğal olarak demokratik katılımın da bir unsurudur. Bu çalışmada temel alınan gençlerin sivil toplum kuruluşlarının faaliyet ve karar alma süreçlerine gönüllü ya da üye sıfatı ile katılımıdır.

Birkaç yıl önce İçişleri Bakanlığının “Yasal Çerçeve ve Kapasite Geliştirme Projesi” çerçevesinde bir danışmanlık firması tarafından gerçekleştirilen ve toplam 14.428 STK temsilcisinin katıldığı bir anket çalışmasına katılan STK’ların % 51,7’nin genç odaklı, % 28,9’nun ise çocuk odaklı olduğu anlaşılmaktadır. Ankete katılan STK temsilcilerinden % 76’sı bünyelerinde gönüllü bulunduğunu belirtmiştir. Yine katılımcılardan % 48’7 si bünyelerinde gönüllü koordinasyonundan sorumlu bir birim veya koordinatör bulunduğunu belirtmiştir. Bu oranların üçü de çok kıymetlidir ancak bir sonraki soruya verilen cevap ilk iki sorunun cevapları ile paralellik arz etmemektedir. Genç odaklı STK’lardaki gönüllülerden yalnız % 16,6’sının genç diğerlerinin ise orta yaş ve üzeri gönüllülerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Gönüllülük her yaşta kıymetlidir ancak STK’ların sürekliliği, çağın koşullarına uygun çalışma anlayışı ve daha da önemlisi gelecek zaman diliminde de var olabilmesi için genç gönüllü ve üyelere gereksinimleri bulunmaktadır.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarına katılım süreçlerini birbirlerini besleme potansiyeli bulunan üç düzeyde tanımlamak mümkündür: 1. STK faaliyetlerine katılım ve STK faaliyetlerinden yararlanma, 2. STK’lar bünyesinde faaliyet boyutunda ya da genel olarak gönüllülük çalışmalarına katılım, 3. STK’lara üyelik.

STK faaliyetlerine katılım ve STK faaliyetlerinden yararlanma: Günümüzde STK’ların proje odaklı faaliyetlerinde artış ve yaygınlaşma söz konusudur. Bu projelerin hedef kitlesi, doğrudan ve dolaylı yararlanıcıları, görünürlük, tasarım, sekreteryaya, anketörlük gibi alanlardaki destekçileri gençler olabilmektedir. Bu boyuttaki katılım proje veya faaliyet süresi ile bağlantılı olarak genelde kısmi zamanlı olarak gerçekleşebilmektedir. Bu boyuttaki katılımda gençler ve STK’lar bakımından beklenti diğer katılım düzeylerine göre görece düşük düzeydedir ve gönüllülük motivasyon/demotivasyon unsurları katılımın tekrarında daha az etkili olmaktadır.

STK’lar bünyesinde gönüllülük için iki ayrı yaygın örnek mevcuttur; a) genel gönüllülük çalışmalarına katılım b) bir etkinlik ile sınırlı gönüllülük faaliyetine katılım. Genel gönüllülük bir başka deyişle uzun süreli gönüllülük Bu düzeydeki

katılım genellikle büyük organizasyona sahip Kızılay, AFAD gibi kuruluşlarda gerçekleşen bir proje ya da faaliyetle sınırlı olmayan uzun süreli gönüllülüklerde gözlemlenmektedir. Bu tür gönüllülükte gençler eğitimlerden, seminerlerden yararlanmakta, yarı hiyerarşik bir yapıda koordine edilerek ilgili STK'nın faaliyet gösterdiği tüm alanlarda ihtiyaca göre katılım sağlamaktadırlar. Bu tarz gönüllülükte gönüllülük motivasyon ve demotivasyon unsurları belirleyici olmakta, uzun süreli işbirliği cari olduğundan hem STK yönetimleri hem de gönüllüler motivasyon unsurlarından kolay etkilenebilmektedir (Yaman,2005).

STK'lar bünyesinde sınırlı zamanlı (proje ve faaliyet süresi ile sınırlı) gönüllülük katılım koşulları genelde proje imkan ve gereklilikleri ile ilişkili olmakta, katılıma ilişkin detaylı bilgiler gönüllü adaylarına önceden deklere edilmekte, gönüllülük faaliyeti sonrası memnuniyet anketleri ile tepkiler toplanmaktadır. Bu gönüllülük yapısında koşullar ve katkılar belirgin olduğundan hem gönüllü hem de STK yönetimi tanımlanmış sınırlı beklenti ile hareket etmekte, böylece motivasyon ve demotivasyon unsurları daha az etkili olmaktadır.

STK'lara üyelik: Gençlerin katılım öncesi en fazla sorguladığı, çekinceler ortaya koyduğu ve risk analizleri yaptığı katılım türü budur. Gençler, üyelik öncesi STK'nın siyasetle ilişkisi, yasalara uyumu, geçmiş dönem faaliyetlerinin niteliği, görünümü, yaygınlığı ve STK'nın referansları gibi hususlarda sorgulayıcı olmaktadır.

“Gençlik, Gönüllülük ve Genç Katılımı Güçlendirme” projesinin ilk aşamasında yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmek üzere bir planlama yapılmış ve bu kapsamda ilk olarak veri elde etmeyi kolaylaştıracak rehber soru seçenekleri ile yararlı bilgi sağlayabilecek kişiler araştırılmıştır. Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) gönüllü katılım konusunda katkı sunma potansiyeli yüksek 20 kişi seçilmiştir. Bu görüşmelerden derlenen veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilerek sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Bu çalışma kapsamında ilk olarak uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme ile 20 katılımcının görüşleri derlenmiştir. Araştırma konusu ile ilgili görüşülen kişilerin yelpazesi şöyle olmuştur: STK yöneticisi 2, aktif STK çalışanı 2, gönüllülük faaliyetlerinde bulunmuş genç 3, gençlik merkezi çalışanı gençlik lideri 2, Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında manevi rehber 3, akademisyen 2, öğrenci 3, üniversite öğrenci kulübü üyesi 2. Mülakat için görüşülen kişilerin çeşitliliği geniş bir perspektifte veri toplayabilmeyi kolaylaştırmıştır. Görüşmeciler tarafından görüşülen kişilere rehber (kılavuz) özellikli altı soru sorularak düşünce ve kanaatlerini paylaşımları kolaylaştırılmıştır.

2. Mülakat Soruları

S1- Daha önce bir sivil toplum kuruluşunda çalıştınız veya gönüllü oldunuz mu? Eğer evetse, bu deneyime sizi çeken motivasyonlar nelerdi? Eğer cevabınız hayır ise nedenlerini açıklayabilir misiniz?

S2- Bireylerin sivil toplum kuruluşlarına katılmasında en büyük engeller veya zorluklar nelerdir?

S3- Bireyler bir sivil toplum kuruluşundan ne tür destekler veya fırsatlar bekler? Özellikle gençlere yönelik ne tür destekler ve fırsatlar sağlanmalı?

S4- Sivil toplum kuruluşlarının gençleri daha fazla katılıma teşvik etmek için genç odaklı ne gibi stratejiler geliştirebileceğini düşünüyorsunuz?

S5- Gençlerin toplumsal sorunlara uzak kaldığını, sivil toplum faaliyetlerine katılımda istekli olmadığını düşünüyor musunuz? Bu konudaki görüşlerinizi varsa nedenleri ile birlikte belirtebilir misiniz?

S6- Gençlerin katılımını artırmak ve sürdürülebilir kılmak için sivil toplum kuruluşlarının mevcut yapılarında ne tür değişiklikler yapılmalı? Bu konudaki görüş ve tavsiyeleriniz nelerdir?

2.1. Alan 1-)

Daha önce bir sivil toplum kuruluşunda çalıştınız veya gönüllü oldunuz mu? Eğer evetse, bu deneyime sizi çeken motivasyonlar nelerdi? Eğer cevabınız hayır ise nedenlerini açıklayabilir misiniz?

Katılımcılara yöneltilen bu soru neticesinde elde edilen verilere ilişkin yapılan tematik analizde bireylerin herhangi bir sivil toplum kuruluşunda gönüllü olma ve olmama motivasyonlarına yönelik bulgular bu iki grup altında toplanmıştır. Bu yapı çerçevesinde cevaplar incelendiğinde aşağıdaki gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

a) Gönüllü Olanların Motivasyonları

- **Topluma Katkı Sağlama:** Dezavantajlı gruplara yardım etmek, toplumu iyileştirmek.
 - Dezavantajlı gruplara destek

Örnek: “Yetimlerle ve çocuklarla vakit geçirmek benim için büyük bir anlam taşıyordu.”
 - İhtiyaç sahiplerine yardım

Örnek: “İçinde bulunduğum topluma katkıda bulunmak istiyordum, özellikle dezavantajlı popülasyonlara.”

- **Bireysel Gelişim ve Sosyalleşme:** Kendini geliştirme, yeni beceriler kazanma.

- Yeni beceriler kazanma

Örnek: “Bilgilerimi geliştirebileceğim ve fotoğrafla ilgili paylaşım yapabileceğim bir çevre edinmemi sağladı.”

- Farklı insanlarla tanışma

Örnek: “STK’lar bana yeni sosyal çevreler kazandırdı ve empati duygumu geliştirdi.”

- **Empati ve Duyarlılık:** İnsanların yaşadığı zorluklara duyarlılık geliştirme.

- Empati kurabilme

Örnek: “İnsanlara faydalı olabilmek, onlar adına konuşabilmek, sessizlerin sesi olmak, sorunlarını dile getirmekle çözümün bir parçası olabilmek her şeyden öte insani bir vazifemiz gibi”

- **Hızlı ve Etkili Çözüm Üretme:** Bürokratik engelleri aşmak için STK’larda aktif rol alma.

- Bürokratik engelleri aşma

Örnek: “Kamu kurumunda bazı çalışmalar bürokratik sebeplerle uzun zaman alıyordu, bu yüzden STK’larda yer almak önemliydi.”

- **Aidiyet ve Sosyalleşme:** Ortak değerleri paylaşan insanlarla bir arada olma, dayanışma.

- Çevre edinme

Örnek: “Yeni, farklı, planlı, kendimizi geliştirmeye açık, sosyalleşmeyi sağlayacak bir alan oluşturacağı fikri ve sorumluluk alabilmek”

- **Sanat ve Kültürel Faaliyetler:** Fotoğrafçılık, sinema, doğa etkinlikleri gibi sanatsal/kültürel amaçlarla katılım.
 - Sanat ve hobi odaklı katılım
Örnek: “Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği’ne üye oldum, çünkü fotoğraf hobimi geliştirmek istiyordum.”

b) Gönüllü Olmayanların Nedenleri

- **Güvensizlik:** STK’ların samimiysiz olduğu, fonların kötüye kullanıldığı algısı.
 - Güvensizlik ve Samimiyet Endişesi
Örnek: “Çıkan imkanların yani kurumların samimiyetine güvenemedim.”
 - Fonların kötüye kullanılması
Örnek: “Büyük fonların geldiğini ve çoğunun STK’ların kendi sürdürülebilirliği için kullanıldığını gözlemledim.”
- **İdeolojik ve Politik Çekinceler:** STK’ların siyasi amaçlarla hareket ettiğine inanma.
 - STK’ların siyasi amaçlarla hareket etmesi
Örnek: “Bu ülkede STK’ların bireysel ve orta ölçekli aksiyonlarının sorunun kök sebeplerini çözebileceğine inanmıyorum.”
 - Sınırlı faaliyetler
Örnek: “Sivil toplum kuruluşları topluma kendilerini tanıtmak, amaçlarını ve yapmak istediklerini net açıklamıyorlar.”
- **Etkinliklerin Yetersizliği:** STK’ların sadece belli dönemlerde (Örneğin 1 Mayıs) görünür olduğu düşüncesi.
 - Tanıtım ve kendini ifade etme yetersizliği
Örnek: “(STK’lar) Evrensel davranış içinde bulunmuyorlar topluma kendilerini tanıtmak amaçlarını ve yapmak istediklerini net açıklamıyorlar.”

- **Bağımsızlık Tercihi:** Resmi bir STK yerine bireysel veya küçük gruplarla gönüllülük yapmayı tercih etme.
 - Bireysel veya küçük grup gönüllülüğü
Örnek: “Gönüllü yaptığım şeyler, herhangi bir kurumla değil, daha bağımsız örgütlenmelerle oldu.”
- **Sistem Eleştirisi:** STK’ların temel sorunları çözemeyeceğine inanma.
 - STK’ların etkisizliği
Örnek: “STK’lar genellikle kısa vadeli projelerle hareket ediyor ve gerçek bir değişim yaratamıyor.”

Bu metinler incelendiğinde STK’lara katılımı etkileyen ana faktörlerin iki boyutta toplanabileceği sonucu çıkarılabilir: Güven duyan ve anlam bulan bireyler aktif rol alırken güvensizlik, ideolojik kaygılar ve bağımsızlık tercihi bireylerin STK’lara katılımını sınırlamaktadır.

Aydınlatıcı olması amacıyla bazı katılımcıların ifadeleri olduğu gibi derlenerek aşağıda sunulmuştur.

Katılımcı 1:

“Çalışmadım. Önüme çok imkan çıkmadı. Çıkan imkanların yani kurumların ise samimiyetine güvenemedim. Ama insanlara faydalı olmak için son zamanlarda zihnimi meşgul eden meselelerden biri de bu konu idi. Güvenilir olduğunu düşündüğüm ... Derneğine katılmak istiyorum”

Katılımcı 2:

“Evet çalıştım. Çalıştığım iş nedeniyle sürekli gençlerle iç içeyiz. Hem gençlere yönelik faaliyetler üretme hem de kendimi geliştirebilmek için sivil toplum kuruluşlarının içerisinde yer almayı önemli gördüğüm için hem gönüllü hem de sivil toplum yönetici pozisyonlarında yer aldım. Bir diğer motivasyon da kamu kurumunda bazı çalışmaların hayata geçirilmesi bürokratik sebeplerle uzun zaman dilimlerine yayılmak durumunda kalıyordu, bu durumu aşmak için de dernekleşme ve sivil toplum kuruluşlarında yer almak önemliydi.”

Katılımcı 4:

“Hayır bulunmadım, bu ülkede siyasi sebeplerden ötürü STK’larca yapılabilen bireysel ve orta ölçekli aksiyonların sorunun kök sebepleriyle çözebileceğine inanmıyorum.”

Katılımcı 9:

“Evet çalıştım, beni etkileyen şey oradaki insanlara yardımcı olmanın verdiği mutluluktu. Buna iten şey ise empati duygusu. Dünyada yaşıyoruz. Aynı şeyler benim de başıma gelebilir güdüsüyle. Sonuç en nihayetinde iyi bir amaca hizmet ediyor.”

Katılımcı 11:

“...Sivil toplum kuruluşunda çalışmadım, gönüllü de olmadım...Sivil toplum kuruluşlarında, özellikle de fonlanan sivil toplum kuruluşlarında gönüllülük müessesesinin bir tür emek sömürüsü şeklinde yürüdüğünü düşünüyorum...Yanımda yöremde sivil toplum kuruluşunda çalışan insanlar var, yönetici olarak çalışanlar var...Biraz içeriden aldığım bilgiler bunlar. Benim büyük fonların geldiğini ve bu fonların pek azının Gazının yararlanıcı lehine kullanıldığını, onlara pay edildiğini, çok büyük bir kısmının sivil toplum kuruluşlarının sürdürülebilirliği için kendi sürdürülebilirliği için kullanıldığını gözlemledim. Böyle olunca onlara gönüllülük katkısı yapmanın çok iyi bir fikir olmadığına karar verdim...”

Katılımcı 16:

“Evet, oldum. Temel motivasyonum içinde bulunduğum topluma katkıda bulunmaktı. Toplumda özellikle dezavantajlı popülasyonlar ve onların yaşam ihtiyaçları genel olarak karşılanamadığı ve göz ardı edilebildiği için bu popülasyondaki insanlara sivil toplum kuruluşlarında yer alarak yardımcı olmanın elimden gelenin en iyisi olduğunu düşündüm.”

Katılımcı 19:

“Evet çalıştım, daha doğru ifadeyle gönüllü oldum. En büyük motivasyonum sizde pencereler, pencerede tüm insanların kalbine, gözlerine dokunabilmektir. Her sivil toplum kuruluşu bir amaç ve inançla yola çıkıyor, bu nedenle bir sivil toplum kuruluşu adıyla bir kitleye ulaşmak daha kolay ve etkili bir yöntem. Kimsenin etkisi, tesiri altına kaymak istemediği bir perspektif ortada duruyorken, zarar talip olup insanlara faydalı olabilmek, onlar adına konuşabilmek, sessizlerin sesi olmak, sorunlarını dile getirmekle çözümün bir parçası olabilmek her şeyden öte insani bir vazifemiz gibi. Bunlar bir artı puan ce de bir STK gönüllüsü olmak ve bunu sürdürebilmek en büyük hayal motivasyonum olmuştur her zaman.”

2.2. Alan 2-)

Bireylerin sivil toplum kuruluşlarına katılmasında en büyük engeller veya zorluklar nelerdir?

Bu kısımdaki veriler incelendiğinde STK'lara katılmadaki en büyük engellerin zamanın verimli kullanılamaması ve kuruluşların politik mesajlar vermesi olduğu

görülmektedir. Zaman sorunu iş bölümü ve istişare sıkıntılarından kaynaklanırken, politik içerikler ve kaygılar da sivil toplum kuruluşlarına olan güveni zedeleyen kavramlar olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar çalışma şartlarının ülkedeki insanları işleri dışında başka bir şey yapmaya vakit bırakmadığını sıklıkla vurgulamışlardır. Bu bağlamda STK çalışmaları maddi kazanç getiren bir unsur olarak görülmediği için bireyler tarafından temkinli yaklaşıldığı aktarılmıştır. STKların başka oluşumlar yüzünden objektifliğini kaybedip yanlı kararlar ve aksiyonlar aldığına yönelik algılar bu kuruluşlara katılımın önündeki önemli engellerden bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca bilgi eksikliği, samimi olmadıkları, sadece maddiyata önem verdikleri gibi önyargılar, üye olma mecburiyeti, aıdat ve taraf olma gibi yanlış düşünceler ile sorumluluk alan kişilere tüm yükün bırakılacağı gibi zorluklara karşı olan endişe yine başka problem olarak değerlendirilebilir.

Özellikle “FETÖ” olaylarından sonra insanlar sivil toplum kuruluşlarına (STK) oldukça mesafeli yaklaştığı vurgulanan bir görüştür. Bu durumun en büyük sebeplerinden bir tanesi, bazı STK’ların geçmişte kötüye kullanılmış olması ve bu tür yapıların güvenilirliği konusunda toplumsal bir şüphe oluşmasıdır. İnsanlar, bir STK’ya katılmadan önce o kuruluşun gerçekten bağımsız, şeffaf ve güvenilir olup olmadığını sorgulamakta ve tereddüt etmektedir.

Bunun yanı sıra, STK’ların finansal kaynaklarının nasıl yönetildiği, kimler tarafından desteklendiği ve hangi amaçlara hizmet ettiği konusundaki belirsizlikler de bireylerin katılımını zorlaştırmaktadır. Özellikle siyasi veya ideolojik bağlantıları olabileceği düşünülen STK’lara karşı mesafeli durulması, bireylerin gönüllü olarak çalışmaya veya bağış yapmaya çekinmesine yol açmaktadır.

Bu bağlamda tematik kodlar ve bazı örnek alıntılar aşağıdaki gibidir.

a) Güvensizlik ve Ön Yargılar

- **Siyasi Algı ve Taraf Tutma:** Sivil toplum kuruluşlarının (STK) siyasi taraflılıkla ilişkilendirilmesi, bireylerin katılımını olumsuz etkilemektedir. İnsanlar, STK’lara katıldıklarında politik bir taraf olmak zorunda kalacaklarını düşündükleri için çekimser kalmaktadır.

Örnek: “Ülkemizde her şeyde olduğu gibi sivil toplum kuruluşları da siyasette bir tarafta bulunup veya bir tarafı desteklediğinden insanlar bu kuruluşlara katılım sağlamaktan çekiniyorlar haliyle. “

- **Kötüye Kullanım Örnekleri:** FETÖ olayı ve Deniz Feneri skandalı gibi

geçmişteki kötüye kullanım örnekleri, STK'lara olan güveni zedelemektedir. Bu tür olaylar, bireylerde "kullanılma" hissi yaratmakta ve yeniden katılımı zorlaştırmaktadır. STK'lara ilişkin kaygı ve katılım çekingenliği diye adlandırabileceğimiz tutumun oluşumunda yalnızca iç siyasi dinamiklere ve güç çekişmelerine bağlı olarak birçok STK'nın kapatılmış, üyeleri ile ilgili soruşturmaların gerçekleşmiş olması değil toplumsal hatıraya ilişkin başka çağrışımlar da etkili olmuştur. Açık Toplum Vakfı (Soros vakfı olarak da biliniyor) ilgili dünyanın başka yerlerinde yaşayanlar, Alman Vakıfları ile ilgili ülkemizde yaşananlar, komşumuz Gürcistan başta olmak üzere birçok ülkenin dışarıdan kaynak aktararak yerel STK ve medya organları üzerinden kamuoyu üzerinde etki oluşturan çok uluslu STK'lara ilişkin yaptığı tespitler STK'lara dair kaygıyı tetiklemektedir. Etki ajanlığı konusunun yalnızca iç siyasete ilişkin bir kaygıdan ibaret olduğunu düşünmek için fazlaca iyimser olmak gerekir.

Örnek: "FETÖ olayından sonra insanlar sivil toplum kuruluşlarına (STK) oldukça mesafeli yaklaşıyor. Bu durumun en büyük sebeplerinden biri, bazı STK'ların geçmişte kötüye kullanılmış olması ve bu tür yapıların güvenilirliği konusunda toplumsal bir şüphe oluşmasıdır. İnsanlar, bir STK'ya katılmadan önce o kuruluşun gerçekten bağımsız, şeffaf ve güvenilir olup olmadığını sorgulamakta ve tereddüt etmektedir. "

- **Finansal Şeffaflık Eksikliği:** STK'ların finansal kaynaklarının nasıl yönetildiğine dair belirsizlikler, bireylerin gönüllülüğten kaçınmasına neden olmaktadır.

Örnek: "Bunun yanı sıra, STK'ların finansal kaynaklarının nasıl yönetildiği, kimler tarafından desteklendiği ve hangi amaçlara hizmet ettiği konusundaki belirsizlikler de bireylerin katılımını zorlaştırmaktadır. "

b) Zaman ve Yoğun Yaşam Koşulları

- **Yoğun İş ve Aile Yaşamı:** Çalışma saatleri, aile sorumlulukları ve günlük hayatın temposu bireylerin STK'lara zaman ayırmasını zorlaştırıyor.

Örnek: "Günlük yaşamın yoğun temposu, iş ve eğitim yükümlülükleri, maddi kaygılar gibi faktörler nedeniyle birçok kişi gönüllülük faaliyetlerini geri plana atmaktadır."

- **Verimsiz Organizasyonlar:** İş bölümü ve istişare eksiklikleri nedeniyle STK'ların katılım süreçleri zorlaşmaktadır.

Örnek: “Sivil toplum kuruluşuna katılmadaki en büyük engeller zamanın verimli kullanılamaması ve kuruluşların politik mesajlar vermesi. Zaman sorunu iş bölümü ve istişare sıkıntılarından kaynaklanıyor.”

c-) Toplumsal Baskı ve Normlar

- **Toplum Baskısı ve Önyargılar:** Özellikle gençler, STK üyeliği nedeniyle çevrelerinden dışlanma korkusu yaşamaktadır. Toplumda “boş işlerle uğraşıyor” ya da “gönüllü işler zaman kaybıdır” gibi olumsuz algılar bulunmaktadır.

Örnek: “Ayrıca, toplum içinde “boş işlerle uğraşıyor” ya da “gönüllü işler zaman kaybıdır” gibi algılar da STK'lara katılımın önündeki bir başka engeldir. İnsanlar, özellikle ekonomik olarak zorluk yaşayan bireyler, gönüllülük esasına dayalı bir işe vakit ayırmak yerine maddi bir kazanç sağlayacak işlere yönelmeye daha yatkındır.”

- **Aidiyet ve Etiketlenme Kaygısı:** Bireyler, belirli bir STK'ya katılarak sosyal çevrelerinde yanlış anlaşılmaktan ve etiketlenmekten çekinmektedir.

Örnek: “Özellikle gençler için “hangi STK'ya üyesin?” sorusu bile bazen bir aidiyet göstergesi gibi algılanabilir ve bireyler, belirli bir etiketle anılmaktan çekinebilir.”

d-) Yasal ve Politik Engeller

- **Muhalif STK'lara Katılım Çekinceleri:** Özellikle muhalif olarak bilinen STK'lara katılım noktasında bireylerin tereddütleri daha fazla ön plana çıkmaktadır.

Örnek: “Bulunduğunuz kurumda diyelim ki bir sendikaya üye olduğunuzda, muhalif sendika üye olmanın kaygıları yaşanabilmektedir.”

- **Muhalif STK'lara katılım konusundaki tereddütler:** Yarı yapılandırılmış görüşmelerde kimi cevaplara muhalif STK'lara katılım noktasında kimi zorluklardan bahsedilmektedir. Bu cevaplar dikkatli irdelendiğinde ko-

nunun daha çok memur sendikaları ile ilgili olarak dile getirildiği anlaşılmaktadır. Bu şikayetlerin birkaç boyutta değerlendirilmesinde fayda vardır. 1. Sendikalar da sivil toplumun bir unsuru olmakla birlikte belirli kurumlarda çalışanların yasaların tanıdığı izinlere bağlı olarak çalışma koşulları, sözleşme hakkı ve kazanç maksimizasyonu gibi kendilerini ilgilendiren konularda seslerini duyurabilmek için oluşturdukları dayanışma temelli yapılardır. Üyelik isteğe bağlı olsa da dernek ve vakıflardaki gibi seçim, tercih ve katılım sınırsız serbestlik içermez. Gönüllülük gibi mekanizmalar içermez. 2. Konu sendikacılık olduğunda sarı sendika gibi kavramların tarihçesi birkaç kuşaktan bile uzundur. 3. Sendikacılık söz konusu olduğunda sert ve itham edici söylem dilinin varlığı kolaylıkla ortaya çıkabilmektedir ve limiti söz konusu olmamaktadır.

e-) Bilgi ve Farkındalık Eksikliği

- **STK'ların Rolü ve Önemi Hakkında Bilinç Eksikliği:** Bireyler, STK'ların toplumsal faydalarını ve kendilerine sağlayabileceği katkıları yeterince bilmiyorlar.

Örnek: “STK'ların sağladığı faydalar ve bireylerin bu süreçten kazanabilecekleri değerler yeterince vurgulanmadığında, insanlar için gönüllü çalışmalar bir zorunluluk ya da öncelikli bir sorumluluk olarak değil, ikincil bir aktivite olarak görülmektedir.”

- **Eğitim Gereksinimi:** Bazı STK'lara katılım için gerekli olan eğitimlerin eksikliği veya bu eğitimlere zaman ayıramama da katılımın önünde bir engel oluşturuyor.

Örnek: “Bireylerin bazı sivil toplum kuruluşlarına katılım sağlaması için belli eğitimler alması gerekmektedir. Bireyler bu eğitimleri bazen vakit olmadığından bazen de maalesef ki bireyselleşen dünyada kendi menfaatini zedelemeyen bir duruma karşı aksiyon alma isteksizliğinden dolayı almak niyetinde olmamaktadırlar. Bir grubun içinde var olabilme endişesi de taşımakta olup, bu endişeyi taşımaktansa bu tarz kurumların aktif üyesi olmamayı tercih etmektedirler.”

f-) Gelişmiş Ülkelerden Örnekler ve Öneriler

- **Finlandiya Örneği:** Gençlerin politikadan spora, eğitimden gönüllülük

faaliyetlerine kadar birçok alanda aktif katılımını destekleyen sistematik programlar ve eğitimler var. Türkiye’de de benzer proaktif ve esnek katılım modelleri geliştirilmesi gerektiği vurgulanıyor.

Örnek: “Her sene sivil toplum kuruluşlarıyla beraber eğitim kurumuyla beraber Youth zirvesi yapıyorlar. 23’e gitim ben mesela. Biliyor musunuz ben oraya beni de davet ettiler....Bu gençlerin sivil topluma katılımından, spora katılımına, bilişimden okuldaki yardım faaliyetleri organizasyonuna kadar sistematik yaptıkları. Bilim Kahramanları Derneği var... 6 yaştan itibaren küçük yaşta 3 kategoride proje...Ana temaları bilimi sevdirmek. Ama yarışma yok... Hepiniz aynı çizgidesiniz ve herkese madalya var. “

- **Mikro-Gönüllülük Modelleri:** Esnek zamanlı ve uzaktan katılım imkânları sunan modeller, bireylerin günlük yaşamlarına uygun çözümler sunabilir.

Örnek: “Mentörler var hocalardan ve bunlar çocuklar videoya çekiyorlar, yardım yapıyorlar Akran eğitimini promote ediyorlar. Ama aslında bunu da yapan bir sivil toplum kuruluşu. Çünkü içerideki çalışan bir ekip var, Time table uygulayan bir ekip var. Biz de maalesef bunu biraz sivil toplum da yani sporda da benzer bir şey var. Büyük altyapı yatırımları var ama işte. Hiçbir takım sorunların olmaması için, mental dirençliğin gelişmesi için veya işte sokakta niye bakıyorsun diye kavga etmek yerine, birtakım problemleri gördüğü zaman nasıl çözüm üretim modu böyle olabilir. Sivil topluma katılım basamağı olabilir, gönüllülük basamağı olabilir.”

Aydınlatıcı olması amacıyla bazı katılımcıların ifadeleri olduğu gibi derlenerek aşağıda sunulmuştur.

Katılımcı 2:

“Bireylerin sivil toplum kuruluşlarında katılımında en büyük engel bence STK’lar üzerindeki siyasi algı yanlışlığıdır. Herkes taraf olmak zorunda kalacağını düşündüğü için STK’lara dahil olmada çekinceli davranıyor. Onun haricinde katılım süreçleri çok kolay bir şekilde ilerliyor.”

Katılımcı 7:

Bunun yanı sıra, STK’ların finansal kaynaklarının nasıl yönetildiği, kimler tarafından

desteklendiği ve hangi amaçlara hizmet ettiği konusundaki belirsizlikler de bireylerin katılımını zorlaştırmaktadır. Özellikle siyasi veya ideolojik bağlantıları olabileceği düşünülen STK'lara karşı mesafeli durulması, bireylerin gönüllü olarak çalışmaya veya bağış yapmaya çekinmesine yol açmaktadır.”

Katılımcı 8:

“Bireylerin sivil toplum kuruluşlarına (STK) katılmasındaki en büyük engellerden biri, bu kuruluşların insanların hayatındaki öncelik listesinde yeterince yer edinemesidir. Günlük yaşamın yoğun temposu, iş ve eğitim yükümlülükleri, maddi kaygılar gibi faktörler nedeniyle birçok kişi gönüllülük faaliyetlerini geri plana atmaktadır. STK'ların sağladığı faydalar ve bireylerin bu süreçten kazanabilecekleri değerler yeterince vurgulanmadığında, insanlar için gönüllü çalışmalar bir zorunluluk ya da öncelikli bir sorumluluk olarak değil, ikincil bir aktivite olarak görülmektedir.”

Katılımcı 14:

“Önyargılar da bireylerin STK'lara katılımını engelleyen temel faktörlerden biridir. STK'lar hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan kişiler, bu tür kuruluşların etkisiz ya da sadece belirli bir kesimin çıkarlarını savunduğunu düşünebilir. Halbuki birçok STK, toplumun farklı kesimlerine hizmet eden ve sosyal sorunlara çözüm üreten yapılar olarak faaliyet göstermektedir. Ancak, yanlış bilgilendirme veya eksik farkındalık nedeniyle insanlar bu kuruluşlara katılmaktan kaçınabilir.”

Katılımcı 17:

“Her sivil toplum kuruluşu, meselesi yaşadığı topluma ve kadim geleneklerine hizmet etmiyor, tam tersi sınır o toplumun altına gidiyor farklı gruplara, amaçlara hizmet ediyor. En yakın zamanda bunun en bariz örneklerini gördük. Bu durumda insanların herhangi bir sivil toplum kuruluşuna katılmalarının önündeki en büyük engel olarak karşımıza çıkıyor. Renkli silahlar gerekse gençler ilkokul yaşamlarında, iş ve kariyer planlarına engel olur endişesiyle STK'lara da uzak duruyorlar.”

Katılımcı 16:

“Yani bireyin kendisiyle ilgili engellerdir bence. Çünkü bu tür dernekleri ben kendi üye olduğum dernekten biliyorum. Zaten yeni üye almaya dernekler hevesli, kendilerini geliştirmek için ve üye sayısını çoğaltmak için zaten hevesliler. Ama herhangi bir engelle karşılaşacağını zannetmiyorum. Bu tür STK'lara üye olmak isteyenlerin ancak kişisel olarak yani bireyin kendine ait engelleri varsa işte belki bu tür derneklerin yüksek aidat istediğini filan düşünüyor olabilirler. Başka amaçlarla kullanılıyor olduğunu düşünüyor olabilirler. Bunlar belki engel teşkil ediyordur.”

2.3. Alan 3-)

Bireyler bir sivil toplum kuruluşundan ne tür destekler veya fırsatlar bekler? Özellikle gençlere yönelik ne tür destekler ve fırsatlar sağlanmalı?

Bu bölümde verilen cevaplar incelendiğinde, STK'ların gençler ve toplumun diğer gruplarına yönelik faaliyetlerinde daha etkin ve sürdürülebilir bir yaklaşım benimsenmesi gerektiği söylenebilir. Katılımcılar; gençlerin sivil toplum kuruluşlarından maddi ve manevi destek beklediklerini, ancak aynı zamanda kendilerini geliştirebilecekleri etkinlikler ve fırsatlar aradıklarını dile getirmişlerdir. Özellikle gençlerin daha fazla sosyal, eğitim ve sanatsal alanlarda desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, gençlere yönelik eğitim programları, farkındalık çalışmaları, staj ve istihdam desteği, mentörlük gibi imkanların sunulması öne çıkan önerilerdir. Ayrıca, gençlerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi ve kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerektiği söylenebilir.

STK'ların gönüllülük temelli çalışmalarının gençlerin gelişimine katkı sağlaması temel beklentilerden bir tanesi olarak öne çıkmaktadır. Ancak gönüllülük anlayışının daha net bir şekilde tanımlanması gerektiği söylenebilir. Gençlerin gönüllü olarak katıldıkları süreçlerde sadece sorumluluk almak değil, aynı zamanda somut kazanımlar elde etmeleri istenmiştir. Bu noktada, gönüllü çalışmalarda gençlere belirli eğitimler, beceri kazandırıcı aktiviteler ve rehberlik sunulması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, gönüllülük sürecinin ötesinde, gönüllülerin emeğinin karşılığını almak için belirli haklar ve fırsatlar (yol, yemek, gelişim fırsatları gibi) sunulması gerektiği yine metinlerden analiz edilmiştir. Bu sayede, gönüllülük gençler için daha sürdürülebilir ve değerli bir deneyim haline gelebileceği vurgulanmıştır.

Katılımcılar STK'ların gençleri sadece yardım alan bireyler olarak değil, aynı zamanda aktif birer katılımcı olarak görmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Sosyal sorumluluk projelerine katılmak, kültürel etkinliklere dahil olmak ve toplumsal olaylara duyarlı bireyler olmak isteyen gençler için STK'ların bu gençlerin katılımını teşvik etmeleri ve onları yönlendirmelerinin önemi belirtilmiştir. Ayrıca, gençlerin gönüllü çalışmalarında aktif olmalarına olanak tanıyacak mekanizmaların kurulması, gençlerin sadece birer izleyici değil, toplumu dönüştürme potansiyeline sahip bireyler olarak görülmelerini sağlamada önemli bir faktörler olabileceği metinlerden elde edilen diğer bulgulardandır.

Katılımcılar gençlerin sosyal, kültürel ve sanatsal gelişimleri için düzenlenen eğitim ve seminerlerin önemine dikkat çekmişlerdir. Bu tür etkinliklerin gençlerin sosyal farkındalıklarını artıracak ve toplumla daha güçlü bağlar kurmalarına olanak tanıyacak dile getirilmiştir. Gençlerin kültürel etkinliklere katılmaları,

kendilerini ifade etmeleri ve toplumsal sorunlara duyarlı hale gelmeleri için desteklenmeleri gerektiği belirtilirken, özellikle kırsal alanlardaki gençler için sosyal, eğitimsel ve kültürel desteklerin artırılması gerektiğinin önemi vurgulanmıştır.

Bununla birlikte STK'ların kurumsal kapasitelerinin ve yöneticilerinin kalitesinin, gençlerin bu kuruluşlardaki deneyimlerini şekillendiren önemli etmenlerden bir tanesi olduğu ifade edilmiştir. Gençlerin, sadece faaliyetlerde yer almakla kalmadan sürdürülebilirlik açısından daha derinlemesine öğrenme fırsatı bulabilecek imkanlar sunulması gerektiği önerilen konulardan bir tanesidir. Katılımcılara göre STK'lar, gençlere vizyon kazandıracak ve onlara önemli beceriler öğretecek programlar düzenlemelidir. Katılımcılara göre bu programlar gençlerin sadece bugünkü sorunlarla ilgilenmekle kalmayıp gelecekteki kariyer hedefleri ve toplumsal sorumlulukları doğrultusunda gelişimlerini destekleyecek bir süreç olma potansiyeline sahiptir.

Genel olarak metinde gençlerin beklentileri, sosyal sorumluluk bilincinin ve gönüllülüğün artırılmasıyla birlikte daha bilinçli ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerini sağlayacak fırsatların yaratılması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. STK'lar, gençlerin gelişimlerine katkı sağlamanın ötesinde onlara fırsatlar sunarak onların faaliyetlere aktif katılımını teşvik etmelidir. Bu doğrultuda, gönüllü çalışmaları yalnızca temel yardım faaliyetlerinden ibaret olmamalı, aynı zamanda gençlerin kişisel, eğitim ve kariyer gelişimlerini destekleyecek içerikler sunmalıdır. Gençlerin STK'lara katılımını olumsuz etkileyen unsurlar arasında gençlerin gönüllü veya üye oldukları STK'larda yeterince iyi değerlendirilmediği, daha çok ara işlere yönlendirildiği, STK bünyesinde kendilerine yeterince kariyer (gelecek) imkanı bulamadığı gibi hususlar dile getirilmiştir. Bu noktaların önemli düzeyde gerçeklik içerdiği bu çalışmayı aşan boyutta işittiğimiz ve hatta şahit olduğumuz bir husustur. STK'larda bayrak değişiminin çok kolay olmadığı ve yönetimde bulunan kişilerin çoklukla bu pozisyonları koruyacak formüller üretmede mahir oldukları söylenebilir. STK'lara gençleri dahil etme konusunda başarılı organizasyonlar var olsa da ülkemizdeki STK'lar arasında bunların oranı çok düşüktür. Bu alanda yapılan güçlendirme ve bilinçlendirme eğitimlerine aralıksız devam edilmesi çok yararlı olacaktır.

Ülkemizde gönüllülük uygulamaları sürecinde gençlerin emeğinin çoğu zaman sömürüldüğüne ilişkin cevaplar da mevcuttur. Bu şikâyet ya da serzenişe de çok dikkatli yaklaşmak gerekmektedir. Özellikle Erasmus+ ve BM kuruluşlarınca fonlanan projelerde bütçesi oluşturulmuş kimi faaliyetlerin yürütülmesinde gönüllü kullanımı olduğu zaman zaman dillendirilen bir husustur ve bu tutum son derece yanlıştır. Yine akademisyenlerin yararlandığı kimi TÜBİTAK projelerinden yüksek lisans, doktora ve hatta lisans öğrencilerinin bila bedel kat-

kıda bulunmaya zorlandığı da çoklukla işitilen bir husustur. Mülakatlara verilen cevaplar yanlış gönüllülük uygulamalarını yansıtmaması bakımından kıymetlidir ancak genelleyerek genç katılımın söz konusu olduğu her uygulama için kullanmak yanlış olacaktır. Gönüllülük yevmiye, aylık ücret vb tanımlamalar altında bedele konu olduğunda gönüllülük kavramının dışında kalacaktır. Gönüllülük motivasyon unsurları arasında maddi kazanç kavramı yer almamalıdır. Gönüllülere yol ve yemek gideri gibi başlıklar altında ödeme yapılması gönüllük uygulamalarını yaygınlaştırmada faydalı olurken hizmete karşılık ücret ödenmesi ise zararlı olacaktır.

Bu madde için derlenen yanıtlardan ön plana çıkan temalar aşağıdaki gibidir:

a-) Maddi ve Manevi Destek İhtiyacı

- Gençlerin maddi destek (burslar) beklentisi

Örnek: “Öncelikle maddi destekler beklerler. Sonrasında manevi destek beklerler. Tabii bu durum ihtiyaca binaen değişkenlik gösterebilir.”

- Manevi destek (ilgi, empati, zaman geçirme) beklentisi

Örnek: “Mesela yardım amaçlı bir STK’ya üye olmanın onlara. Bir maddi çıkar sağlamayacağı belli ama manevi olarak kendilerini geliştirebilecekleri bir yer olduğunu onlara anlatmak gerekir.”

- İhtiyaçların belirlenip uygun desteklerin verilmesi

- *Örnek: “İhtiyaçlar belirlenip uygun şekilde destekler verilmeli Eğitim alan ihtiyaç sahibi gençlere öncelikle maddi destek sağlanmalı, zamanlarını doğru, verimli, olumlu sonuçlar doğurarak manevi ve ruhsal açıdan mutlu olmalarını ve başarı duygusunu tatmalarını sağlayacak faaliyetler ve programlar yapılmalı.”*

b-) Eğitim ve Kişisel Gelişim

- Eğitim fırsatları (mentörlük, kurslar, staj, iş bulma desteği)

Örnek: “Gençlere yönelik; eğitim programları, farkındalık çalışmaları, staj ve istihdam desteği, mentörlük, network, burs imkanları gibi fırsatlar sağlanmalı.”

- Kişisel gelişim için faaliyetler (sosyal sorumluluk projeleri, kültürel etkinlikler, sanatsal faaliyetler)

Örnek: “Sosyolojik yardımlar, gençlerin kültür seviyelerini artırmak ve toplumsal farkındalık kazanmalarını sağlamak için oldukça etkili olabilir. Özellikle eğitim, sanat, kültür ve sosyal etkileşim alanlarında sağlanacak destekler, gençlerin kendilerini geliştirmelerine, farklı bakış açıları kazanmalarına ve toplumsal olaylara daha duyarlı bireyler olmalarına katkı sağlayabilir.”

- Gençlere yönelik kapasite geliştirme ve kariyer planlaması

Örnek: “Gençlerin karar alma süreçlerine katılımları kolaylaştırılmalı. Kapasitelerini geliştirmeye yönelik gelişim faaliyetleri desteklenmeli.”

c-) Katılım ve Karar Alma Süreçlerine Dahil Olma

- Gençlerin sivil toplum kuruluşlarının yönetiminde yer alması ve karar alma süreçlerine katılımının kolaylaştırılması

Örnek: “Özellikle gençlerin karar alma süreçlerine katılımları kolaylaştırılmalı. Kapasitelerini geliştirmeye yönelik gelişim faaliyetleri desteklenmeli.”

d-) Toplumsal Farkındalık ve Sosyal Yardımlar

- Gençlerin kültürel ve toplumsal farkındalıklarının artırılması ve sosyal sorumluluk projelerine katılımın teşvik edilmesi

Örnek: “Sosyolojik yardımlar, gençlerin kültür seviyelerini artırmak ve toplumsal farkındalık kazanmalarını sağlamak için oldukça etkili olabilir. Özellikle eğitim, sanat, kültür ve sosyal etkileşim alanlarında sağlanacak destekler, gençlerin kendilerini geliştirmelerine, farklı bakış açıları kazanmalarına ve toplumsal olaylara daha duyarlı bireyler olmalarına katkı sağlayabilir.”

e-) Gönüllülük ve Karşılıklı Fayda

- Gönüllülerin yetenek kazandığı, somut kazanımlar elde ettiği projeler

“Örnek: Bu piyasa koşulları için gerekli olan yetenek de olmayabilir ama mutlaka bir karşılığı olmalı...somut ya da işte ne bileyim kendini geliştireceği akademik belki de işte tezini yazdığına, yazdığına yardımcı olabilir o Sivil toplum kuruluşu gibi böyle kazanımlar olabilir ama belli olmalı. Sınırları çizilmiş olmalı. Somut kazanımları olmalı.”

- Gönüllülükle ilgili sömürü algısı ve bu konuda duyulan rahatsızlık

Örnek: “Yani gerçekte aslında istediğiniz şeyi yapmak için önce sömürülmeye evet demeniz gerekiyor. 6 ay sömürüyorsunuz, 1 sene sömürülüyorsunuz.”

f-) Sosyal Engeller ve Fırsat Eşitsizliği

- Gençlerin maddi ve kültürel eşitsizliklerden dolayı fırsat eşitsizliği yaşaması

Örnek: “Toplumda her gencin yetiştirildiği aile yapısının kültürel ve maddi birikimi aynı değil, bu ise bu gençlerin hayatlarının çeşitli boyutlarında fırsat eşitsizliğine sebep olabiliyor. Bu hususta özellikle gençlerin kişisel, psikolojik ve eğitim gelişimi için hedefe yönelik çeşitli destekleyici stratejiler belirlenebilir.”

g-) Sivil Toplum Kuruluşlarının Güvenilirliği ve Şeffaflık

- STK’ların sosyal ve siyasi amaçlar gütmemesi gerektiği

Örnek: “Siyasi ve aslında cemaat gibi yapılanmalara dahil ya da işte maskesi gibi konumlanabiliyorlar. Yani onlara maddi çıkar veya siyasi çıkar sağlamak için kullanılan bir sürü sivil sivil toplum kuruluşu vardır.”

h-) Girişimcilik ve Yenilikçi Fırsatlar

Günümüz gençlerinin sivil toplum kuruluşlarında daha fazla yer alabilmesinin ön koşullarından birisi STK’ların gençlerin zaman diliminde var olabilmesi ve faaliyet yürütebilmesidir. Gençleri anlamayan ve gençlerin var olduğu zaman diliminin gerekleri ile çalışmayan STK’lar

gençler olmadan var olabilir ama gençlerle var olmaları güçtür. STK'ların gençlerin dünyasında önemli yer tutan inovasyon, sosyal inovasyon, girişimcilik ve sosyal girişimcilik gibi kavramların içeriğini iyi çözümleyip, hedef ve faaliyetlerine bunları yansıtması gençlerle birlikte güçlenmesinin yollarını açacaktır. Bu konuda verilen dikkat çekici cevaplardan birisi şöyledir:

- Gençlere inovasyon ve girişimcilik fırsatları (hackathon, mentorluk, dijital platformlar)

Örnek: “Artık gençler klasik seminerlerden ziyade, yaratıcı ve etkileşimli yöntemlerle yeni beceriler kazanabilecekleri fırsatlar arıyor. Örneğin, hackathon (kodlama ve inovasyon maratonu) ya da tasarım odaklı düşünme (design thinking) atölyeleri, gençlerin fikirlerini hızlıca prototipe dönüştürmelerine ve paylaşımlarına olanak tanır.”

- Sosyal girişim projelerinin teşvik edilmesi

Örnek: “...Ayrıca, sosyal girişim inkübasyon programları veya çevrim içi mentorluk toplulukları sayesinde gençler hem girişimcilik hem de topluma katkı odaklı projeler geliştirir.”

Aydınlatıcı olması amacıyla katılımcılardan derlenen bazı alıntılar aşağıda verilmiştir.

Katılımcı 11:

“Örneğin, gençlerin katılabileceği kültürel etkinlikler, seminerler, atölyeler ve eğitim programları düzenlenerek onların sanata, edebiyata ve felsefeye olan ilgileri artırılabilir. Aynı zamanda, topluma duyarlılıklarını geliştirmek adına sosyal sorumluluk projelerinde aktif rol almaları teşvik edilebilir. Bu tür faaliyetler, gençlerin hem kişisel hem de akademik gelişimlerine katkıda bulunarak gelecekte daha bilinçli ve duyarlı bireyler olmalarına yardımcı olacaktır.”

Katılımcı 14:

“Gençlere; herhangi bir sivil toplum kuruluşundan kendisine yönelik bir fırsat beklemekten ziyade merhametin, vicdanın, insan olmanın gereği olan yardımlaşma ve ihtiyaç durumlarında maddi manevi kaynaklarıyla bir karşılık beklemeaksizin aksiyon almayı öğretilmelidir önce. Daha sonrasında eğitim, iş bulma, bazı ruhsal ve beden sen sağlık sorunları yaşama durumlarında maddi manevi destek sağlanmalıdır.”

Katılımcı 18:

“Bu durum gençlerde daha bariz olarak, iş beklentisi kariyer planlamalarında özellikle tanınma ve istedikleri stratejiyi. Gençleri teşvik amaçlı, tabii ki bu anlamda destek olmak, referans olmak bir nebze onların bu kuruluşlara dahil olmasını takviye olabilir ve iş eğitim sürecinde olan gençleri burslarla desteklemek de yine gençliklerin bu buluşlarını biraz alışılmıştır.”

2.4. Alan 4-)

Sivil toplum kuruluşlarının gençleri daha fazla katılıma teşvik etmek için genç odaklı ne gibi stratejiler geliştirebileceğini düşünüyorsunuz?

Mülakat yanıtları genel olarak STK’ların gençleri katılıma teşvik etmek için stratejik ve yenilikçi yaklaşımlar benimsemeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Yanıtlar incelendiğinde geleneksel ve hiyerarşik yapılar yerine, gençlerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi, interaktif ve eğlenceli etkinlikler düzenlenmesi ve sosyal medyanın etkin kullanımı gibi yöntemlerin daha etkili olduğu vurgulanmaktadır.

Yanıtlar incelendiğinde STK’ların gençleri daha fazla motive edebilmesi için maddi ve manevi teşvikleri artırmasının büyük önem taşıdığı söylenebilir. Katılımcılara göre gençler, gönüllülük sürecinin yalnızca bir fedakarlık değil aynı zamanda kendilerine değer katacak bir deneyim sunmasını beklemektedir. Bu bağlamda, sertifika programları, burs destekleri, ulaşım ve yemek yardımları gibi teşviklerin gençlerin uzun vadeli katılımını sağlayabileceği söylenebilir.

Ayrıca gençlerin ilgi ve yeteneklerine uygun alanlara yönlendirilmesinin STK’larla kurdukları bağı güçlendireceği ifade edilmiştir. Katılımcılara göre gençler yalnızca bir görev almak yerine, yeteneklerini geliştirebilecekleri ve topluma katkı sağlayabilecekleri alanlarda yer aldıklarında, sürece daha fazla dahil olma eğiliminde olabilmektedir.

Sonuç olarak katılımcılara göre gençlerin STK’lara katılımını teşvik etmek ve sürdürülebilir hale getirmek için daha kapsayıcı, esnek, şeffaf ve yenilikçi bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir. Dijitalleşen dünyada, sosyal medya ve interaktif etkinlikler, gençlerin STK’lara ilgisini artırmada kritik rol oynarken, katılımcı yönetim modelleri ve motivasyon artırıcı teşvikler, gönüllü faaliyetlerin sürekliliğini sağlayacaktır.

Aşağıda tematik kodlama sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur:

a-) Gençlerin Karar Alma Süreçlerine Dahil Edilmesi

Örnek: “Öncelikle gençlerin sesine kulak verip karar alma süreçlerine dahil etmek gereklidir. Atölye ve eğitim programları ile kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlanabilir.”

Örnek: “Yönetim kadrolarının gençleştirilmesi, üniversiteler hatta öncesindeki lise ve ortaokul dönemlerine de inerek ortak protokoller imzalanabilir.”

b-) Etkileşimli ve Eğlenceli Etkinliklerin Düzenlenmesi

Örnek: “Gençler hareketi ve eğlenceyi severler. Yapılacak etkinlikleri bu platformda değerlendirmek gerekir. Farkındalıklarını artırmak için mini konserler ve seminerleri birleştirebilmeliler.”

Örnek: “Özellikle gençlerin ilgisini çekecek ve onlara hem eğlenceli hem de öğretici deneyimler sunacak etkinlikler, STK'lara katılımı artırabilir.”

c-) Sosyal Medya ve Dijital Araçların Etkin Kullanımı

Örnek: “Gençlere en hızlı ve görünür şekilde ulaşabilmek için sosyal medya araçları aktif kullanılmalı, hızlı ve güncel reaksiyonlar alınmalı.”

Örnek: “Tweet gibi 240 karaktere dayalı metinlerin daha çok tüketildiği günümüzde, bir gençlik STK'sı dergi çıkartmak yerine yeni medyayı daha iyi anlayıp gençlere o kanallardan ulaşmalı.”

d-) Rol Modeller ve Tanınmış Kişilerle Etkileşim Fırsatları Sunmak

Örnek: “Rol model ve tanınmış yüzlerle bir araya getirilip gelişimlerine katkı sağlanabilir.”

Örnek: “Gençlerin takip ettiği ya da örnek aldığı şahsiyetlerin sivil toplum kuruluşlarında yer almanın faydalarından bahsetmesi, gençlerde bir bilincin oluşmasına yol açabilir.”

f-) Maddi ve Manevi Teşviklerin Sağlanması

Örnek: “Vicdanlarına dokunan konuşmalar yapılarak, sonunda manevi nitelik taşıyan madalya yahut da plaketer verilererek -onur, başarı, yılın iyisi ödülleri gibi- gençler teşvik edilebilir.”

g-) Gençlerin İlgi ve Yeteneklerine Göre Görevlendirilmesi

Örnek: “Gençler, kendi beceri ve ilgi alanlarına uygun görevlerde yer aldıklarında sürece daha istekli ve motive bir şekilde dahil olurlar.”

Örnek: “Örneğin, iletişimi güçlü olan gençler sosyal medya yönetimi ve halkla ilişkiler gibi alanlara yönlendirilebilirken, organizasyon yeteneği yüksek olanlar etkinlik planlamasında aktif rol alabilirler.”

Aşağıda bu alanla ilgili bazı alıntılar sunulmuştur.

Katılımcı 4:

“Yönetim kadrolarının gençleştirilmesi, Üniversiteler hatta öncesindeki lise ve ortaokul dönemlerine de inerek ortak protokoller imzalanabilir, Gençlere ulaşmak için sosyal medya gibi görünürlüklerine arttırılması gerekiyor.”

Katılımcı 5:

“Gençlere en hızlı ve görünür şekilde ulaşabilmek için sosyal medya araçları aktif kullanılmalı, hızlı ve güncel reaksiyonlar alınmalı.”

Katılımcı 10:

Örneğin, adrenalin gerektiren spor dalları (dağcılık, kano, rafting, paintball, doğa yürüyüşleri gibi) gençlerin hem fiziksel hem de zihinsel olarak aktif olmalarını sağlayarak takım çalışmasını ve problem çözme yetilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bunun yanı sıra, grup halinde oynanması gereken oyunlar ve yarışmalar, gençlerin iletişim becerilerini güçlendirirken, STK’lar içinde aidiyet hissi oluşturarak katılımın sürekliliğini sağlayabilir.

2.5. Alan 5-)

Gençlerin toplumsal sorunlara uzak kaldığını, sivil toplum faaliyetlerine katılımda istekli olmadığını düşünüyor musunuz? Bu konudaki görüşlerinizi varsa nedenleri ile birlikte belirtebilir misiniz?

Mülakat verileri incelendiğinde, gençlerin toplumsal sorunlara karşı duyarlılığı ve sivil toplum faaliyetlerine katılımı konusunda farklı bakış açıları olduğu söylenebilir. Genel eğilim; gençlerin toplumsal meselelerden uzak kaldığını düşün-

dürse de bu durumun temelinde isteksizlikten ziyade sosyoekonomik koşullar, kültürel faktörler, eğitim sistemindeki eksiklikler ve STK'ların gençlere yönelik yaklaşımlarındaki yetersizlikler yer almaktadır.

Gençlerin toplumsal sorunlara duyarsız olduğuna dair yaygın bir kanı bulunsa da bazı katılımcılar bunun gençlerin sorumluluk almaktan kaçındığı anlamına gelmediğini ifade etmişlerdir. Aksine bu katılımcılara göre gençler toplumsal konular hakkında bilgi sahibi olmakta ve bu meseleleri tartışmaktadır. Ancak ekonomik zorluklar ve bireyselleşme eğilimi nedeniyle aktif katılım gösterememektedirler. Bu katılımcılara göre özellikle Ülkemizdeki gençler arasında yoğun bir şekilde gözlemlenen kariyer kaygısı, geçim derdi ve yoğun sınav ve akademik yükümlülüklerin gençlerin gönüllü çalışmalara ayıracak zaman bulmasını zorlaştırmaktadır. Bu durum, gençlerin toplumsal konulara duyarsız olmalarından ziyade içinde bulundukları koşullar nedeniyle harekete geçme noktasında çekimser kaldıklarını göstermektedir.

Katılımcılara göre STK'ların gençleri sürece dahil etme biçimi de bu katılımın önündeki önemli engellerden bir tanesidir. Mülakatlarda, STK'ların gençlere yönelik projelerinin yenilikçi olmaması ve onların ilgisini çekecek şekilde tasarlanmaması sıklıkla eleştirilmektedir. Geleneksel yöntemlerin gençler için cazip olmadığı, özellikle dijitalleşen dünyada yeni iletişim kanallarının daha etkili kullanılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. STK'ların gençlere yönelik programlarında daha esnek, eğlenceli ve motive edici modeller geliştirmesi gerektiği öne sürülmektedir.

Yanıtlardan elde edilen bir diğer önemli bulgu, gençlerin STK'lara karşı duyduğu güven sorunudur. STK'ların finansal kaynaklarının yönetimi, faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ve gönüllü emeğinin karşılığının nasıl sağlandığı konularındaki belirsizlikler raporun daha önceki kısımlarında da değinildiği gibi gençlerin bu kuruluşlara mesafeli durmasına neden olmaktadır. Katılımcılar, bazı STK'ların siyasi veya ekonomik çıkarlar doğrultusunda hareket ettiğini ve bu yüzden gönüllülüğün samimiyetinin sorgulandığını belirtmiştir. Bu nedenle güvensizlik ve belirsizlik ortamında gençler, kendilerini ifade edebilecekleri ve gerçekten katkı sağlayabilecekleri platformlara yönelmek istemektedir demek yanlış bir çıkarım olmayacaktır.

Son olarak eğitim sisteminin ve ailelerin gençleri sivil topluma yönlendirme konusunda yeterli desteği sağlamadığı belirtilmiştir. Toplumsal sorumluluk bilincinin çocukluk döneminden itibaren kazandırılması gerektiği ancak mevcut eğitim sisteminde bu tür değerlerin geri planda kaldığı ifade edilmektedir. Ailelerin de çocuklarını bireysel başarıya yönlendirmesi, toplumsal meselelere duyarlılık kazandırma konusunda eksiklik yaratmaktadır.

Sonuç olarak gençlerin sivil toplum faaliyetlerine uzak kalmasının temelinde kişisel isteksizlikten ziyade toplumsal faktörlerin rol aldığı söylenebilir. STK'ların daha genç dostu yaklaşımlar benimsemesi, eğitim sisteminde toplumsal sorumluluk bilincinin güçlendirilmesi ve gönüllülük süreçlerinin daha şeffaf ve erişilebilir hale getirilmesi, gençlerin bu alana daha fazla dahil olmasını artırabilir. Gençlerin sivil toplum faaliyetlerine katılım, gönüllülük ve üyeliklerini olumsuz etkileyen demotivasyon unsurları arasında dijitalleşmenin getirdiği boyutu ve buna bağlı davranış değişikliklerini de dikkate almak gerekir. Gençlerin özellikle görüntülü teknolojik cihazları günlük kullanım süreleri ile frekanslarındaki hızlı değişim harekete bağlı birçok eylemde olduğu gibi gönüllülük faaliyetleri bakımından da kısıtlayıcı olmaktadır. Gönüllülük faaliyetleri dijital cihazları kullanım kadar cazip olamamaktadır. STK faaliyetlerinde gönüllü deneyimlerimiz gençlerin daha çok interaktif çevrimiçi STK faaliyetlerine ilgi gösterdiğini bize hatırlatmaktadır.

Gençleri içerecek STK faaliyetlerinde katılımcı yaklaşımların daha fazla yer bulması önemlidir. Gençlerin söz ve eylem hakkı bulabildiği STK faaliyetlerine daha yoğun katılım sağlamaları beklenen bir durumdur ve nitekim bu husus verilen cevaplara yansımıştır.

Bu soruya verilen yanıtlardan oluşturulan tematik kodlar ve ilgili bazı alıntılar aşağıda verilmiştir.

a-) Bireyselleşme ve Hedonist Kültür

Örnek: «Günümüz gençleri, materyalist ve hedonist bir küresel kültür içerisinde yetişiyor. Bu kültür, bireysel tatminin, anlık mutluluğun ve maddi başarının ön planda tutulduğu bir yaşam biçimini teşvik ediyor.»

b-) Toplumsal Sorunların Gençler İçin Soyut Olması

Örnek: “Günümüzde birçok genç, toplumsal adaletsizlikleri, yoksulluğu veya çevresel problemleri medyada veya derslerde duyuyor fakat bunların doğrudan kendi hayatlarını nasıl etkilediğini hissedemiyor.”

c-) Güvensizlik ve Umutsuzluk

Örnek: «Güvensizlikten ötürü, umutsuzluktan ötürü yaklaşmıyor olabilirler... ‘Bir şey olmayacak, emeğimi harcasam da bir şey değişmeyecek’ düşüncesi var.”

d-) Erken Yaşta Toplumsal Değerlerin Aşılınmaması

Örnek: «Genç yaşlara gelene kadar karakter zaten oluşuyor. O yüzden erken yaşlarda toplumsal değerler aşılmalı, daha sonra geri dönüşler beklenmeli.»

e-) Eğitimin Yetersizliği ve Gönüllülüğün Teşvik Edilmemesi

Örnek: “Eğitim sistemlerinde gönüllülük ve sivil toplum faaliyetleri yeterince teşvik edilmediğinde, gençler bu alanlara nasıl dahil olabileceklerini, katkılarının nasıl bir fark yaratabileceğini bilmedikleri için ilgisiz kalabiliyorlar.”

f-) Maddi Zorluklar ve Gelecek Kaygısı

Örnek: “Ekonomik zorluklar ve gelecek kaygısı, gençlerin STK'lara ayıracak vakit bulamamalarına neden oluyor. Birçok genç, okul ve iş hayatı arasında sıkışmış durumda.”

g-) Ailelerin ve Çevrenin Olumsuz Yönlendirmesi

Örnek: “Ailelerin ‘boş işlerle uğraşma’ ya da ‘önce kendi hayatını kur’ gibi söylemleri, gençlerin gönüllü faaliyetlere yönelmesini engelleyebiliyor.”

h-) Gençlere Hitap Etmeyen Faaliyetler

Örnek: “Eski yöntemlerle yeni neslin ilgisini çekmeyecek faaliyetler üreterek bu gençlere ulaşmak zor. Daha sosyal ve eğlenceli etkinliklerle gençlerin sivil topluma katılımı arttırılabilir.”

ı-) Siyasi veya Bürokratik Engeller

Örnek: “Özellikle de siyasi yönelimleri olan... azınlıkların yararına kurulmuş olan STK'lara gençler yaklaşmakta güçlük çekiyor. Ayrımcılığa uğramak gibi bir kaygı var.”

i-) Daha Çekici ve Katılımcı Modeller Geliştirmek

Örnek: “Örnek veriyorum, şu dönemde oyunlaştırma çok meşhur. Gamification katabilirsiniz. VR, AR gibi uygulamalarla gençlerin ilgisini çekebilirsiniz.”

j-) Gönüllülüğü Teşvik Eden Uygulamalar

Örnek: «Sivil toplum kuruluşları ve faaliyetleri iyileştirilirse ve gençlere faydaları daha iyi bir şekilde aktarılabilirse gençler daha istekli olurlar.”

Aşağıda bazı katılımcılardan doğrudan alıntılar sunulmuştur.

Katılımcı 2:

“Günümüzde özellikle Z kuşağı dediğimiz neslin istekli olmadığını düşünebiliriz. Ama burada belki umursamazlık değil de kendilerine hitap edecek faaliyetler üreten sivil toplum kuruluşlarının olmaması veya olanların bu gençlere gerektiği gibi ulaşamaması olabilir. Gençler, farkındalık eksikliği ve güvensizlikler dolayısıyla artık çoğu sivil toplum kuruluşundan uzak kalıyor. Eski yöntemlerle yeni neslin ilgisini çekmeyecek faaliyetler üreterek bu gençlere ulaşmak zor. Farkındalık çalışmalarıyla, gençlerin yer aldığı başarı hikayelerinin paylaşılmasıyla, daha sosyal ve eğlenceli etkinliklerle ve sürekli iletişim halinde kalarak gençlerin sivil topluma katılımı artırılabilir. Toplumsal sorunlara duyarlı birçok genç var ancak katılım yollarının onların ihtiyaçlarına ve beklentilerine yönelik tekrardan yapılandırılması gerektiğini düşünüyorum.”

Katılımcı 4:

“Hayır, İstekli olmadığını düşünüyorum, Sorunların öznelerinin gençler olduğunu düşünüyorum, büyüme çağına oldukları için de mücadele ederken aktif katılım gerçekleştiremiyorlar. Toplumsal sorunlardan haberdar olduklarını düşünüyorum. “

Katılımcı 5:

“Evet, öncelikle gençler toplumsal sorunlardan izole bir şekilde yetiştiriliyor, onlara sadece bireysel geleceklere odaklanmaları gerektiği öğretiliyor. Toplumun bir parçası oldukları hayatın bir bütün olduğu fikri ve duygusu küçük yaşlarda aşılmalı Örneğin; bir öğrenciye okula gelmeyen hasta arkadaşını arayıp hal hatır sorması gerektiği gibi gibi atladığımız bir konu gençlerden beklenti içine giriyoruz ancak genç yaşlara geleşiye kadar zaten karakter oluşuyor o yüzden erken yaşlarda toplumsal değerler aşılmalı daha sonra geri dönüşler beklenmeli.”

Katılımcı 15:

“Öncelikle, gençler için toplumsal sorunlar bazen çok soyut veya büyük ölçekte görünebiliyor. Örneğin, iklim krizi, yoksulluk ya da toplumsal eşitsizlik gibi konular, bireysel çabaların bir fark yaratamayacağı kadar büyükmüş gibi hissettirebiliyor. Bu da gençlerin motivasyonunu düşürüyor. İkinci olarak, eğitim sistemi ve günlük hayatın temposu da önemli bir etken. Üniversite sınavı gibi yoğun akademik süreçler veya kariyer kaygıları, gençleri sivil toplum faaliyetlerinden uzaklaştırabiliyor. “Önce kendi geleceğimi garanti altına almalıyım” düşüncesi, toplum için bir şeyler yapma isteğinin önüne geçebiliyor. Bununla birlikte, sosyal medya ve dijital aktivizm sayesinde gençlerin toplumsal olaylara duyarlılığı arttı diyebiliriz. Ancak bu duyarlılık, sahada aktif rol almaktan çok, paylaşım yapma ve farkındalık oluşturma düzeyinde kalıyor. Belki de bu yüzden, sivil toplum kuruluşlarına katılım hâlâ beklenen düzeyde değil.”

Katılımcı 16:

“...Şöyle söyleyeyim, daha yoksul gençler için...Zaten sivil toplumun bir karşılığı yok. Sivil toplum ne demek bilmiyor. Yani daha gerçek hayatta böyle bir çocukluktan daha çalışmak zorunda kalıyor mesela. O yüzden o gençler için böyle bir karşılığı yok. Üniversitedeki gençlerden bahsediyorsak. Üniversite eğitimi ile de ilişkili olabilir. Mesela öğrenci kulüplerine izinlerin verilmemesi, yeterince desteklenmemesi öğrenci kulüplerinin eskiye nazaran. Benim gözlemim tabii uzun süredir ben üniversitenin dışındayım ama ben hatırlıyorum. Mesela benim branşım sosyoloji, sosyoloji, öğrenci kulübü kurulmadı, neden? Bunlar siyasi emellerine alet olacaklar falan diye. Yani desteklenmiyor da hani bir şekilde eğitim kanalıyla da yan yana yürütmesi gerekiyor gençlerden bahsediyorsak.

Katılımcı 17:

“Toplumsal sorunlara uzak kaldıklarını düşünüyorum. Evet, çok fazla bir bireyselleşme içinde. Çünkü yeni jenerasyon bunun işte sosyal medyadan tut yine tepedeki siyaset, siyasi görüşten kaynaklandığını düşünüyorum. Kutuplaşmadan kaynaklandığını. Artık insanlar hiçbir şeye karışmak istemiyor. Sadece ekonominin de kötüye gitmesi bence buna en büyük sebep. Yani böyle piramidin daha alt basamağındaki en alt basamağını tamamlamadıkları için. Yani yeme, içme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını gideremediği için gençler bir var olma savaşı kavgası içindeler. Dolayısıyla zaten bunun dışında zihinlerinde bir şey yok. Yani işte o Maslow piramidinin en alt zincirini tamamlamaya uğraşıyoruz. Zaten bu tür şeyler toplumsal fayda sağlayacak işler. STK’lar, hobi dediğimiz şey hepsi bir alt basamağın tamamlanmasından sonra ortaya çıkan ihtiyaçlar. O yüzden ne yazık ki ekonomik ve kültürel yozlaşma. Yani bunun sebebi yeni nesil.”

2.6. Alan 6-)

Gençlerin katılımını artırmak ve sürdürülebilir kılmak için sivil toplum kuruluşlarının mevcut yapılarında ne tür değişiklikler yapılmalı? Bu konudaki görüş ve tavsiyeleriniz nelerdir?

Katılımcılar arasında STK'ların gençlerin katılımını artırmak ve sürdürülebilir hale getirmek için mevcut yapılarında değişikliğe gitmeleri gerektiği görüşü yaygındır. Mülakat yanıtları, bu değişim ihtiyacını destekleyen çeşitli nedenleri ortaya koymaktadır. STK'ların gençleri yalnızca katılımcı değil, karar alıcı ve süreçleri şekillendirici bir aktör olarak görmesi, onların uzun vadeli bağlılığını sağlayacak en önemli faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Bulgular gençlerin STK'lara katılımında en büyük engellerden bir tanesinin hiyerarşik ve katı yapılar olduğunu göstermektedir. Elde edilen yanıtlara göre gençler kendilerini emir komuta zincirine dahil edilmiş bir çalışan gibi hissetmek yerine görüşlerinin dinlendiği, katkılarının değerlendirildiği ve süreçleri etkileyebildikleri bir ortam talep etmektedir. Bu nedenle, daha esnek ve katılımcı yönetim modellerinin benimsenmesi gerekmektedir. Bir görüş olarak genç meclisleri veya danışma kurulları gibi yapılar gençlerin yönetime dahil edilmesini sağlayabilir ve onlara aidiyet hissi kazandırabilir.

Şeffaflık ve güvenilirlik her konuda olduğu gibi bu konuda da gençlerin STK'lara duyduğu güvenin tesis edilmesi açısından kritik bir konu olarak ön plana çıkmıştır. STK'ların maddi kaynaklarının nasıl kullanıldığı, bağış ve fon yönetiminin şeffaf olup olmadığı gibi konular, gençlerin katılımını doğrudan etkilemektedir. Katılımcılara göre bazı gençler, STK'ların sadece belirli gruplara hizmet ettiğini veya gönüllü emeğini sömürdüğünü düşündükleri için bu kuruluşlardan uzak durmaktadır. Bu nedenle, STK'ların faaliyet süreçlerini daha şeffaf hale getirmeleri, mali raporlarını düzenli olarak paylaşmaları ve gönüllülerin katkılarının değerli olduğunu hissettirmelerinin önemli olduğu söylenebilir.

Gençlerin katılımını sürdürülebilir kılmak için yine daha önce sıklıkla vurgulandığı gibi maddi ve manevi teşvikler de göz önünde bulundurulmalıdır. Maddi destek mekanizmalarının (burs, ulaşım desteği, yemek vb.) sağlanması, ekonomik kaygılar yaşayan gençlerin daha rahat bir şekilde gönüllü faaliyetlere katılım göstermelerine olanak tanıyabilir. Ayrıca manevi teşvikler de (sertifikalar, teşekkür belgeleri, ödüller vb.) gençlerin motivasyonlarını artıracak unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Geleneksel yöntemler artık gençler için cazip olmadığından dijitalleşme ve yenilikçi etkileşim modelleri büyük önem taşımaktadır. STK'ların sosyal medyayı etkin kullanması, gençleri sürece dahil etmek için daha eğlenceli ve interaktif yöntemler geliştirmesi gerekmektedir. Gamification (oyunlaştırma) teknikleri, dijital platformlar aracılığıyla etkileşim sağlama ve yaratıcı etkinlikler düzenleme gibi yenilikçi yaklaşımlar, gençlerin ilgisini çekebilir ve katılımlarını artırabilir.

Son olarak, gençlerin erken yaşlardan itibaren sosyal sorumluluk bilinciyle yetiştirilmeleri gerektiği belirtilmektedir. Gönüllülük kültürünün yalnızca üniversite çağında değil okul öncesinden itibaren kazandırılması gençlerin ilerleyen yıllarda STK'lara daha fazla katılım göstermesini sağlayabilir. Gençlik sürecinde STK faaliyetlerine katılımın artabilmesi için çocuklara yönelik değerler eğitimi-ne ağırlık verilmesi çok önemlidir ve gereklidir. Diğerkamlik, dayanışma, işbirliği, başkalarının haklarına saygı, doğruları savunabilme ve benzer kavramların çocuklara erken yaşlarda kazandırılması ilerleyen yaşlarda gönüllülük gibi çalışmalara kaynaklık edecektir.

Özetle STK'ların gençlerin katılımını artırmak için yapması gereken değişiklikler, yönetim anlayışlarını daha kapsayıcı hale getirmek, güven ve şeffaflık ilkelerine dayalı hareket etmek, maddi ve manevi teşvikler sunmak, dijital araçları etkin kullanmak ve erken yaşlardan itibaren gönüllülük bilincini aşılama şeklinde sıralanabilir. Bu değişimler hayata geçirildiğinde, gençlerin yalnızca kısa vadeli değil, uzun vadeli bir bağlılıkla sivil toplum faaliyetlerine katılım göstermeleri sağlanabilir.

Katılımcıların bu konudaki görüşleri derlenerek elde edilen tematik kodlamalar ve örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

a-) Gençlerin Karar Alma Süreçlerine Daha Fazla Dahil Edilmesi

Örnek: “Gençlik alt kadroları kurulabilir. Bu şekilde karar alma süreçlerine dahil olabilirler. Daha samimi ve sosyal yöntemler geliştirilerek etkileşim yönü kuvvetlendirilebilir.”

Örnek: “Genç meclisleri kurulabilir ve gençlere rehberlik edilebilir. Faaliyetlerde söz sahibi olabilirler ve de ilgili faaliyetin baş aktörü (üreten, paylaştan, uygulayan, sürekliliğini sağlayan) gençler olabilir.”

b-) Hiyerarşik Yapının Hafifletilmesi ve Esnek Modellerin Oluşturulması

Örnek: “Sivil toplum kuruluşlarının bir kısmında yerleşmiş bir ast-üst iliş-

kisi bulunmaktadır. Bu hiyerarşi, gönüllü olarak var olan gençlere karşı gösterilmemesi gereken bir ilişki modelidir.”

Örnek: “Kesinlikle STK’ların artık hiyerarşik yapıdan uzak kalmaları gerektiğini düşünüyorum. Gençlerin fikirlerinin önemseddiği ve eski kuşağın despot tarzının geride kaldığı bir yapılanma oluşturulmalı.”

c-) Finansal Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

Örnek: “Birçok genç, STK’ların belirli bir çıkar grubuna hizmet ettiğini veya maddi kazanç amacı taşıyan kuruluşlar gibi hareket ettiğini düşünabiliyor. Bu algıyı kırmak için, STK’ların şeffaf ve hesap verebilir bir yapıya sahip olması gerekiyor.”

Örnek: “(STK’lar) neden var olmaları gerektiğini topluma anlatmalı bireylerin STK dahil olduklarında kaygı duymadan hareket edebilmenin güvencesi olmalı. tabi devlet yönetiminin de STK teşvik edici bir yönetimi yönlendirmesi olmalı..”

d-) Gençlerin Gönüllülük Sürecinde Sömürülmemesi

Örnek: “Sivil toplum kuruluşları kendi profesyonellerinin arasındaki gelir paylaşımını daha iyi hesaplayıp gönüllülerin emeklerinin karşılığını parayla ödemelidir. Yani gönüllülük sisteminden çıkmalılar.”

Örnek: “STK’lar gençleri bünyesine katıyor. Ondan sonra onları kendi amaçları için çalıştıracak birer bedava işçi olarak görmeye başlıyorlar. En azından bir süre için o çocuklar uyanana kadar öyle devam ediyordur herhalde.”

e-) Maddi Teşvikler ve Destek Mekanizmaları

Örnek: “Maddi imkânları kısıtlı olan gençler için teşvik edici programlar oluşturulmalıdır. Gönüllülük esasıyla çalışan birçok STK, gençlerin ulaşım, yemek veya ekipman gibi masraflarını karşılayamadığı için katılım oranı düşük kalabiliyor.”

f-) Gönüllü Çalışmalara Manevi Değer Kazandırılması

Örnek: “Teşviklerle gençler onore edilerek motivasyonları tetiklenebilir. Gençlere özel projeler üretilerek kendilerini özel hissetmeleri sağlanabilir.”

Örnek: “Katılım sağlayacak gençlere aidiyet hissettirecek küçük sembolik yaklaşımlar edinilebilir (sertifikalar ya da rozetler gibi).”

g-) Sosyal Medya ve Dijital Platformların Etkin Kullanımı

Örnek: “...sosyal medyanın gücü kullanılmalı.

Örnek: “Gençlere yönelik projelerin reklamı ‘havalı / cool’ gösterilmelidir.”

Aydınlatıcı olması maksadıyla yapılan bazı doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Katılımcı 1:

“Bu konuda bu kuruluşların üyeleri olan öncü potansiyeline sahip gençlerle yaşıt kişiler sosyal medyada tanıtılmalıdır. Bu sayede gençler önlerinde kendilerinden bir örnek olduğu için sivil toplum kuruluşuna üye olmayı yadırgamaz.

Katılımcı 3:

“Genç meclisleri kurulabilir ve gençlere rehberlik edilebilir. Faaliyetlerde söz sahibi olabilirler ve de ilgili faaliyetin baş aktörü (üreten, paylaşan, uygulayan, sürekliliğini sağlayan) gençler olabilir. Genelde sivil toplum kuruluşları projeyi belirliyor, sorumlu gönüllü gençler seçiliyor, gençler ise direktifler çerçevesinde projeyi yürütüyor. Ancak yeterince dahil olabildiklerini düşünmüyorum. “

Katılımcı 9:

“Sivil toplum kuruluşlarının gençlerin katılımını artırmak ve bu katılımı sürdürülebilir kılmak için mevcut yapılarında bazı değişiklikler yapmaları gerekiyor. Öncelikle, STK’ların maddi kaygı gütmenden hareket etmesi ve her eylemini “”fayda-zarar”” ilişkisini gözeterek planlaması büyük önem taşıyor. Bu hem kuruluşun güvenilirliğini artırır hem de gençlerin gönüllü çalışmalara katılımını teşvik eder.”

Katılımcı 11:

“Bunun yanında, maddi imkânları kısıtlı olan gençler için teşvik edici programlar oluşturulmalıdır. Gönüllülük esasıyla çalışan birçok STK, gençlerin ulaşım, yemek veya ekipman gibi masraflarını karşılayamadığı için katılım oranı düşük kalabiliyor. Bu nedenle, burs destekleri, ulaşım ödenekleri veya sertifika programları gibi teşvik

edici sistemler devreye sokulabilir. Böylece gençler, gönüllü faaliyetlere katılırken ekonomik bir kaygı duymadan hareket edebilirler.”

Katılımcı 13:

“Sivil toplum kuruluşlarında usta-çırak, usta-öğrenci modellerinin gençlerin kuruluşu benimsemesinde büyük rol oynayacağını düşünüyorum. Bunun yanında ideolojik dayatmanın olmadığı bi sistemde çok daha verimli bir sivil toplum oluşumu varolacaktır.”

3. Mülakat Bulguları Özet:

3.1.Alan 1-)

Daha önce bir sivil toplum kuruluşunda çalıştınız veya gönüllü oldunuz mu? Eğer evetse, bu deneyime sizi çeken motivasyonlar nelerdi? Eğer cevabınız hayır ise nedenlerini açıklayabilir misiniz?

a) Gönüllü Olanların Motivasyon Unsurlarından Öne Çıkanlar

- **Topluma Katkı Sağlama:** Dezavantajlı gruplara yardım etmek, toplumu iyileştirmek.
 - Dezavantajlı gruplara destek
 - İhtiyaç sahiplerine yardım.
- **Bireysel Gelişim ve Sosyalleşme:** Kendini geliştirme, yeni beceriler kazanma.
 - Yeni beceriler kazanma
 - Farklı insanlarla tanışma
- **Empati ve Duyarlılık:** İnsanların yaşadığı zorluklara duyarlılık geliştirme.
 - Empati kurabilme
- **Hızlı ve Etkili Çözüm Üretme:** Bürokratik engelleri aşmak için STK'larda aktif rol alma.
 - Bürokratik engelleri aşma
- **Aidiyet ve Sosyalleşme:** Ortak değerleri paylaşan insanlarla bir arada olma, dayanışma.
 - Çevre edinme
- **Sanat ve Kültürel Faaliyetler:** Fotoğrafçılık, sinema, doğa etkinlikleri gibi sanatsal/kültürel amaçlarla katılım.

- **Sanat ve hobi odaklı katılım**

b) Gönüllü Olmayanların Çekinceleri/Nedenleri

- **Güvensizlik:** STK'ların samimiysiz olduğu, fonların kötüye kullanıldığı algısı.
 - **Güvensizlik ve Samimiyet Endişesi**
 - **Fonların kötüye kullanılması**
- **İdeolojik ve Politik Çekinceler:** STK'ların siyasi amaçlarla hareket ettiğine inanma.
 - **STK'ların siyasi amaçlarla hareket etmesi**
 - **Sınırlı faaliyetler**
- **Etkinliklerin Yetersizliği:** STK'ların sadece belli dönemlerde (Örneğin 1 Mayıs) görünür olduğu düşüncesi.
 - **Tanıtım ve kendini ifade etme yetersizliği**
- **Bağımsızlık Tercihi:** Resmi bir STK yerine bireysel veya küçük gruplarla gönüllülük yapmayı tercih etme.
 - **Bireysel veya küçük grup gönüllülüğü**
- **Sistem Eleştirisi:** STK'ların temel sorunları çözemeyeceğine inanma.
 - **STK'ların etkisizliği**

a) Gönüllü Olanların Motivasyon Unsurlarından Öne Çıkanlar

- Toplum Katkı Sağlama: Dezavantajlı gruplara yardım etmek, toplumu iyileştirmek.
 - Dezavantajlı gruplara destek
 - İhtiyaç sahiplerine yardım

- Bireysel Gelişim ve Sosyalleşme: Kendini geliştirme, yeni beceriler kazanma.
 - Yeni beceriler kazanma
 - Farklı insanlarla tanışma

- Empati ve Duyarlılık: İnsanların yaşadığı zorluklara duyarlılık geliştirme.
 - Empati kurabilme

- Hızlı ve Etkili Çözüm Üretme: Bürokratik engelleri aşmak için STK'larda aktif rol alma.
 - Bürokratik engelleri aşma

- Aidiyet ve Sosyalleşme: Ortak değerleri paylaşan insanlarla bir arada olma, dayanışma.
 - Çevre edinme

- Sanat ve Kültürel Faaliyetler: Fotoğrafçılık, sinema, doğa etkinlikleri gibi sanatsal/kültürel amaçlarla katılım.
 - Sanat ve hobi odaklı katılım

Alan 1
Daha önce bir sivil toplum kuruluşunda çalıştınız veya gönüllü oldunuz mu? Eğer evetse, bu deneyime sizi çeken motivasyonlar nelerdir? Eğer cevabınız hayır ise nedenlerini açıklayabilir misiniz?

b) Gönüllü Olmayanların Çekinceleri/Nedenleri

- Güvençsizlik: STK'ların samimiyezsiz olduğu, fonların kötüye kullanıldığı algısı.
- Güvençsizlik ve Samimiyet Endişesi
- Fonların kötüye kullanılması

- İdeolojik ve Politik Çekinceler: STK'ların siyasi amaçlarla hareket ettiğine inanma.
 - STK'ların siyasi amaçlarla hareket etmesi
 - Sınırlı faaliyetler

- Etkinliklerin Yetersizliği: STK'ların sadece belli dönemlerde (Örneğin 1 Mayıs) görünür olduğu düşüncesi.
- Tanıtım ve kendini ifade etme yetersizliği

- Bağımsızlık Tercihi: Resmi bir STK yerine bireysel veya küçük gruplarla gönüllülük yapmayı tercih etme.
 - Bireysel veya küçük grup gönüllülüğü

- Sistem Eleştirisi: STK'ların temel sorunları çözemediğine inanma.
 - STK'ların etkisizliği

3.2. Alan 2-)

Bireylerin sivil toplum kuruluşlarına katılmasında en büyük engeller veya zorluklar nelerdir?

a) Güvençsizlik ve Ön Yargılar

- **Siyasi Algı ve Taraf Tutma:**
- **Kötüye Kullanım Örnekleri:**
- **Finansal Şeffaflık Eksikliği:** STK'ların finansal kaynaklarının nasıl yönetildiğine dair belirsizlikler, bireylerin gönüllülüğünden kaçınmasına neden olmaktadır.

b) Zaman ve Yoğun Yaşam Koşulları

- **Yoğun İş ve Aile Yaşamı:** Çalışma saatleri, aile sorumlulukları ve günlük hayatın temposu bireylerin STK'lara zaman ayırmasını zorlaştırıyor.
- **Verimsiz Organizasyonlar:** İş bölümü ve istişare eksiklikleri nedeniyle STK'ların katılım süreçleri zorlaşmaktadır.

c-) Toplumsal Baskı ve Normlar

- **Toplum Baskısı ve Önyargılar:** Özellikle gençler, STK üyeliği nedeniyle-

le çevrelerinden dışlanma korkusu yaşamaktadır. Toplumda “boş işlerle uğraşıyor” ya da “gönüllü işler zaman kaybıdır” gibi olumsuz algılar bulunmaktadır.

- **Aidiyet ve Etiketlenme Kaygısı:** Bireyler, belirli bir STK’ya katılarak sosyal çevrelerinde yanlış anlaşılmaktan ve etiketlenmekten çekinmektedir.

d-) Yasal ve Politik Engeller

- **Muhalif STK’lara Katılım Çekinceleri:** Özellikle muhalif olarak bilinen STK’lara katılım noktasında bireylerin tereddütleri daha fazla ön plana çıkmaktadır.
- **e-) Bilgi ve Farkındalık Eksikliği**
- **STK’ların Rolü ve Önemi Hakkında Bilinç Eksikliği:** Bireyler, STK’ların toplumsal faydalarını ve kendilerine sağlayabileceği katkıları yeterince bilmiyorlar.

f-) Gelişmiş Ülkelerden Örnekler ve Öneriler

- **Finlandiya Örneği:** Gençlerin politikadan spora, eğitimden gönüllülük faaliyetlerine kadar birçok alanda aktif katılımını destekleyen sistematik programlar ve eğitimler var. Türkiye’de de benzer proaktif ve esnek katılım modelleri geliştirilmesi gerektiği vurgulanıyor.
- **Mikro-Gönüllülük Modelleri:** Esnek zamanlı ve uzaktan katılım imkânları sunan modeller, bireylerin günlük yaşamlarına uygun çözümler sunabilir.

a) Güvensizlik ve Ön Yargılar

- Siyasal Algı ve Taraf Tutma:
- Kötüye Kullanım Örnekleri:
- Finansal Şeffaflık Eksikliği: STK'ların finansal kaynaklarının nasıl yönetildiğine dair belirsizlikler, bireylerin gönüllülüğün kaçınmasına neden olmaktadır.

b) Zaman ve Yoğun Yaşam Koşulları

- Yoğun İş ve Aile Yaşamı: Çalışma saatleri, aile sorumlulukları ve günlük hayatın temposu bireylerin STK'lara zaman ayırmasını zorlaştırıyor.
- Verimsiz Organizasyonlar: İş bölümü ve istişare eksiklikleri nedeniyle STK'ların katılım süreçleri zorlaşmaktadır.

Alan 2
Bireylerin
sivil toplum
kuruluşlarına
katılmasında
en büyük
engeller
veya
zorluklar
nelerdir?

c-) Toplumsal Baskı ve Normlar

- Toplum Baskısı ve Önyargılar: Özellikle gençler, STK üyeliği nedeniyle çevrelerinden dışlanma korkusu yaşamaktadır. Toplumda "boş işlerle uğraşiyor" ya da "gönüllü işler zaman kaybıdır" gibi olumsuz algılar bulunmaktadır.
- Aidiyet ve Etiketlenme Kaygısı: Bireyler, belirli bir STK'ya katılarak sosyal çevrelerinde yanlış anlaşılılmaktan ve etiketlenmekten çekinmektedir.

d-) Yasal ve Politik Engeller

- Muhallif STK'lara Katılım Çekinceleri: Özellikle muhalif olarak bilinen STK'lara katılım noktasında bireylerin tereddütleri daha fazla ön plana çıkmaktadır.
- Bilgi ve Farkındalık Eksikliği
- STK'ların Rolü ve Önemi Hakkında Bilinç Eksikliği: Bireyler, STK'ların toplumsal faydalarını ve kendilerine sağlayabileceği katkıları yeterince bilmiyorlar.

f-) Gelişmiş Ülkelerden Örnekler ve Öneriler

- Finlandiya Örneği: Gençlerin politikadan spora, eğitimden gönüllülüğe faaliyetlerine kadar birçok alanda aktif katılımını destekleyen sistematik programlar ve eğitimler var. Türkiye'de de benzer proaktif ve esnek katılım modelleri geliştirilmesi gerektiği vurgulanıyor.
- Mikro-Gönüllülük Modelleri: Esnek zamanlı ve uzaktan katılım imkânları sunan modeller, bireylerin günlük yaşamlarına uygun çözümler sunabilir.

3.3. Alan 3-)

Bireyler bir sivil toplum kuruluşundan ne tür destekler veya fırsatlar bekler? Özellikle gençlere yönelik ne tür destekler ve fırsatlar sağlanmalı?

a-) Maddi ve Manevi Destek İhtiyacı

- Gençlerin maddi destek (burslar) beklentisi
- Manevi destek (ilgi, empati, zaman geçirme) beklentisi
- İhtiyaçların belirlenip uygun desteklerin verilmesi

b-) Eğitim ve Kişisel Gelişim

- Eğitim fırsatları (mentörlük, kurslar, staj, iş bulma desteği)
- Kişisel gelişim için faaliyetler (sosyal sorumluluk projeleri, kültürel etkinlikler, sanatsal faaliyetler)
- Gençlere yönelik kapasite geliştirme ve kariyer planlaması

c-) Katılım ve Karar Alma Süreçlerine Dahil Olma

- Gençlerin sivil toplum kuruluşlarının yönetiminde yer alması ve karar alma süreçlerine katılımının kolaylaştırılması

d-) Toplumsal Farkındalık ve Sosyal Yardımlar

- Gençlerin kültürel ve toplumsal farkındalıklarının artırılması ve sosyal sorumluluk projelerine katılımın teşvik edilmesi

e-) Gönüllülük ve Karşılıklı Fayda

- Gönüllülerin yetenek kazandığı, somut kazanımlar elde ettiği projeler
- Gönüllülükle ilgili sömürü algısı ve bu konuda duyulan rahatsızlık

f-) Sosyal Engeller ve Fırsat Eşitsizliği

- Gençlerin maddi ve kültürel eşitsizliklerden dolayı fırsat eşitsizliği yaşaması

g-) Sivil Toplum Kuruluşlarının Güvenilirliği ve Şeffaflık

- STK'ların sosyal ve siyasi amaçlar gütmemesi gerektiği

h-) Girişimcilik ve Yenilikçi Fırsatlar

- Sosyal girişim projelerinin teşvik edilmesi

3.4. Alan 4-)

Sivil toplum kuruluşlarının gençleri daha fazla katılıma teşvik etmek için genç odaklı ne gibi stratejiler geliştirebileceğini düşünüyorsunuz?

a-) Gençlerin Karar Alma Süreçlerine Dahil Edilmesi

b-) Etkileşimli ve Eğlenceli Etkinliklerin Düzenlenmesi

c-) Sosyal Medya ve Dijital Araçların Etkin Kullanımı

d-) Rol Modeller ve Tanınmış Kişilerle Etkileşim Fırsatları Sunmak

f-) Maddi ve Manevi Teşviklerin Sağlanması

g-) Gençlerin İlgi ve Yeteneklerine Göre Görevlendirilmesi

a-) Gençlerin Karar Alma Süreçlerine Dahil Edilmesi

b-) Etkileşimli ve Eğlenceli Etkinliklerin Düzenlenmesi

c-) Sosyal Medya ve Dijital Araçların Etkin Kullanımı

Alan 4

Sivil toplum kuruluşlarının gençleri daha fazla katılıma teşvik etmek için genç odaklı ne gibi stratejiler geliştirebileceğini düşünüyorsunuz?

d-) Rol Modeller ve Tanınmış Kişilerle Etkileşim Fırsatları Sunmak

f-) Maddi ve Manevi Teşviklerin Sağlanması

g-) Gençlerin İlgi ve Yeteneklerine Göre Görevlendirilmesi

3.5. Alan 5-)

Gençlerin toplumsal sorunlara uzak kaldığını, sivil toplum faaliyetlerine katılımda istekli olmadığını düşünüyor musunuz? Bu konudaki görüşlerinizi varsa nedenleri ile birlikte belirtebilir misiniz?

- a-) Bireyselleşme ve Hedonist Kültür
- b-) Toplumsal Sorunların Gençler İçin Soyut Olması
- c-) Güvensizlik ve Umutsuzluk
- d-) Erken Yaşta Toplumsal Değerlerin Aşılınmaması
- e-) Eğitimin Yetersizliği ve Gönüllülüğün Teşvik Edilmemesi
- f-) Maddi Zorluklar ve Gelecek Kaygısı
- g-) Ailelerin ve Çevrenin Olumsuz Yönlendirmesi
- h-) Gençlere Hitap Etmeyen Faaliyetler
- ı-) Siyasi veya Bürokratik Engeller
- i-) Daha Çekici ve Katılımcı Modeller Geliştirmek
- j-) Gönüllülüğü Teşvik Eden Uygulamalar

3.6. Alan 6-)

Gençlerin katılımını artırmak ve sürdürülebilir kılmak için sivil toplum kuruluşlarının mevcut yapılarında ne tür değişiklikler yapılmalı? Bu konudaki görüş ve tavsiyeleriniz nelerdir?

a-) Gençlerin Karar Alma Süreçlerine Daha Fazla Dahil Edilmesi

b-) Hiyerarşik Yapının Hafifletilmesi ve Esnek Modellerin Oluşturulması

c-) Finansal Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

d-) Gençlerin Gönüllülük Sürecinde Sömürülmemesi

e-) Maddi Teşvikler ve Destek Mekanizmaları

f-) Gönüllü Çalışmalara Manevi Değer Kazandırılması

g-) Sosyal Medya ve Dijital Platformların Etkin Kullanımı

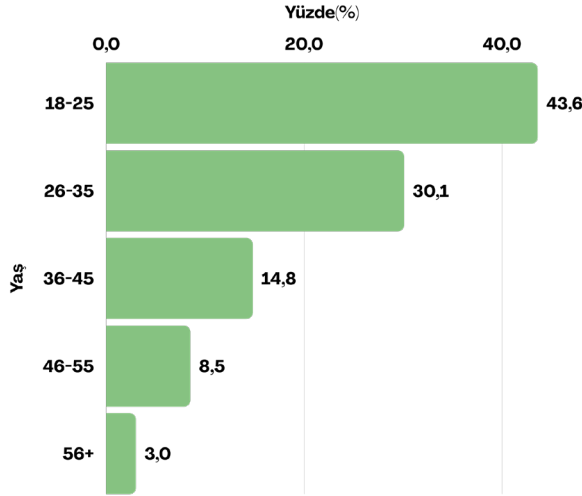
4. Anket Çalışması

Çalışmanın bu kısmında 236 katılımcıdan anket yoluyla derlenen verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz yöntemi olarak yüzde-frekans ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Ayrıca açık uçlu olarak nitelenen görüşlerin derlendiği sorular da metinler kodlanarak çeşitli faktörler altında toplanmış ve bu faktörlerin yüzde-frekans dağılımları yine aydınlatıcı olması amacıyla verilmiştir.

Katılımcıların demografik bilgileri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Yaş Dağılımları

Yaş	Sayı	Yüzde (%)
18-25	103	43,6
26-35	71	30,1
36-45	35	14,8
46-55	20	8,5
56+	7	3,0
Toplam	236	100

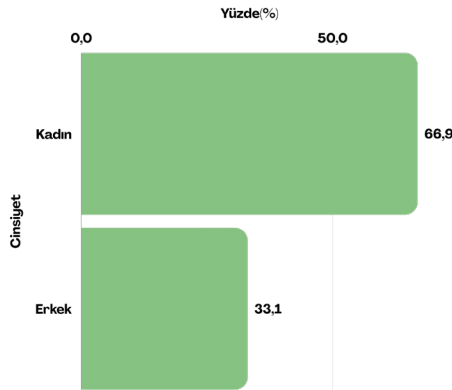
Yukarıdaki tablo incelendiğinde katılımcıların ağırlıklı olarak 18-25 yaş arası gençlerden oluştuğu görülmektedir (%43,6). 26-35 yaş arası gençler katılımcıların %30,1'ini oluştururken orta yaş grubuna dahil olanlar %23 civarı bir orana tekabül etmektedir. Bu katılım yelpazesi, gençlerin sivil toplum kuruluşlarına katılım düzeyini anlamak, katılımı olumsuz ya da olumlu yönde etkileyen faktörler var ise bunları incelemek, katılımı kolaylaştıracak, etkili hale getirecek

yaklaşım ve araçlara ilişkin öneriler geliştirmek üzere kurgulanmış bir proje ile son derece uyumludur. Projenin hedef kitlesini geniş bir değerlendirme ile 18-35 yaş aralığındaki bireyler olarak tanımlayacak olursak ankete katılanların % 73,6 gibi büyük bir oranla hedef kitleyi temsil ettiğini söylemek mümkündür.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Sayı	Yüzde (%)
Erkek	78	33,1
Kadın	158	66,9
Toplam	236	100

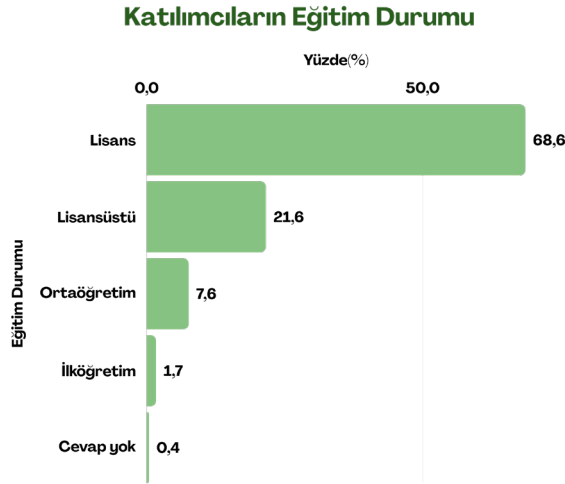
Katılımcıların Cinsiyet Durumu

Yukarıdaki tabloya göre katılımcıların %66,9'u kadınlardan oluşmakta iken %33,1'i erkeklerden oluşmaktadır. Bu projenin saha araştırması süreçlerini yürüten ekip tarafından son on yılda özellikle gençleri ilgilendiren konularda çok sayıda gönüllülük uygulaması, kavramsal okuma, dezavantajlı grupların güçlendirilmesi, göç ve kadın emeğinin güçlendirilmesi gibi dönemin ruhuna uygun çalışmalar gerçekleştirildi. Bu çalışmaların neredeyse tamamında genç kızların katılımının ve katkısının erkeklerin iki katına yakın olduğunu belirtmek mümkündür. Nitekim bu anket uygulaması gerçekleştirilirken erkekler veya kızlara erişimde herhangi bir ayırım gözetilmemesine ve pozitif ayrımcılık yapılmamasına karşın kızlar anketi doldurmaya daha fazla istekli olmuşlardır. İlkokul çağından başlayarak gerçekleştirilecek diğerkamlık, yardımlaşma, dayanışma, çevre duyarlılığı gibi değerler eğitimi süreçlerinde erkeklerin ve kızların duyarlılığını benzer oranlarda geliştirecek yöntemler üzerinde durulması son derece önemlidir.

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde (%)
İlköğretim	4	1,7
Ortaöğretim	18	7,6
Lisans	162	68,6
Lisansüstü	51	21,6
Cevap yok	1	0,4
Toplam	236	100

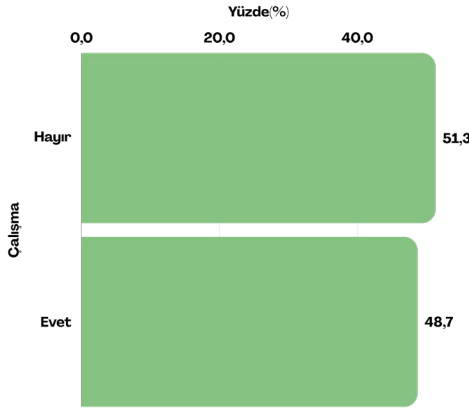
Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların ağırlıklı olarak lisans düzeyine sahip bireylerden oluştuğu görülmektedir (%68,6). Lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin oranı %21,6 iken ortaöğretim düzeyinde eğitime sahip bireyler %7,6 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin % 90,6 gibi ciddi bir oranın lisans ve lisansüstü eğitim düzeylerini temsil ediyor olması bilinç düzeyi gelişmiş bireylerin ankete daha fazla katılım gösterdiği gibi bir genelleme yapılmasını da mümkün hale getirmektedir. Her üniversitede gençlerin ilgi alanlarına hitap edebilecek onlarca öğrenci kulübü bulunmaktadır. Bu kulüpler üniversite çağındaki birçok genç için gönüllülük ve sivil katılıma ilişkin ilk uygulama ve ilk tecrübe fırsatı sunmaktadır. Yine birçok üniversite öğrencisi topluma hizmet uygulamaları dersi kapsamında gönüllülük kavramı ve ilintili kavramları öğrenme ve hatta deneyimleme şansı yakalamaktadır. Yine Erasmus+ proje süreçlerinde gençlik topluluklarına kurumsal kimlik olmaksızın Erasmus proje hareketliliklerine katılım imkanı sunulmaktadır. Öğrenci kulüplerine katılım, Erasmus+ projelerine katılım ve “topluma hizmet uygulamaları” dersini almak gibi çok

sayıda fırsat üniversite çağındaki gençlerin gönüllülük uygulamaları ve sivil toplum kuruluşları ile temasını mümkün hale getirmektedir. Özetlemek gerekirse; ankete katılanların eğitim düzeyi ve gönüllülük fırsatlarını yakalama potansiyeli yüksektir ve aynı yaş grubu için Türkiye ortalamasının üzerindedir. Ankete katılanların bilinç düzeyi ve gönüllülük tecrübesinin de Türkiye ortalamasının üzerinde olması beklenir. Anketin diğer sorularına verilen yanıtları bir de bu tespit çerçevesinde irdelemek ve eğitim düzeyini yansıtan cevaplar içerip içermediğini değerlendirmek çok kıymetli olacaktır.

Tablo 4. Şu an Aktif Olarak Bir İşte Çalışıyor musunuz?

Çalışma	Sayı	Yüzde (%)
Evet	115	48,7
Hayır	121	51,3
Toplam	236	100

Şu an Aktif Olarak Bir İşte Çalışıyor musunuz?

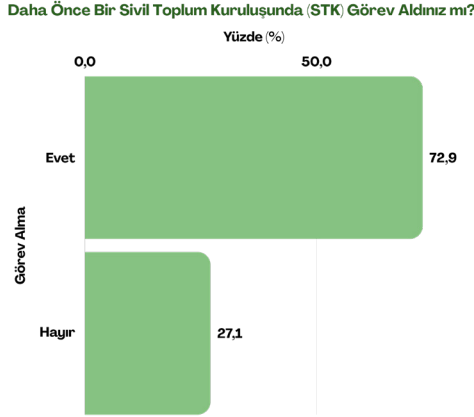

Tablo 4 incelendiğinde katılımcılar arasındaki çalışma durumu dağılımının neredeyse eşit olduğu görülmektedir. Katılımcıların ağırlıklı olarak 18-35 yaş arası gençlerden oluştuğu değerlendirildiğinde bu oranların kendi içinde tutarlı olduğu söylenebilir. Lisans ve lisansüstü eğitimi henüz tamamlamamış olanlarla eğitimi tamamlamış ve iş hayatına katılmış olanlar bu soruda aynı yanıtı tercih etmiş olmaktadır. Katılımcıların STK çalışma geçmişlerine yönelik bulguları gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Daha Önce Bir Sivil Toplum Kuruluşunda (STK) Görev Aldınız mı?

Görev Alma	Sayı	Yüzde (%)
Evet	172	72,9
Hayır	64	27,1
Toplam	236	100

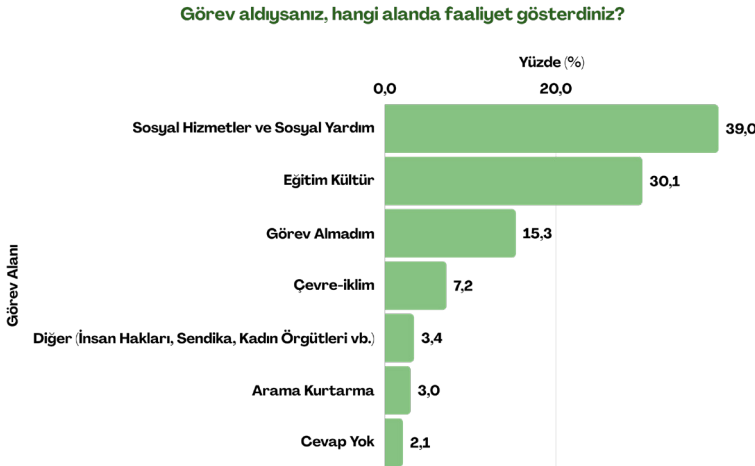
Tabloya göre katılımcıların ağırlıklı olarak daha önce bir STK’da görev almış kişi-

lerden oluştuğu söylenebilir. Bu görev alma biçimi faaliyetlerden yararlanan, gönüllülük ya da üyelik düzeylerinde gerçekleşmiş olabilir. Katılımcıların yaş aralığı dikkate alındığında sivil toplum faaliyetlerinden yararlanma ve gönüllülük boyutlarında bir görev alma potansiyeli daha yüksek gözükmemektedir. Bu soruya yansıyan oran ile Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü verilerine yansıyan STK'lara genç üye kayıt oranlarını kıyaslamak daha anlamlı bir sonuç üretebilir. Bu anket çalışmasının yapıldığı tarihten iki yıl önce Türkiye'nin son yüzyıldaki en büyük ve en kapsamlı depremlerden biri ile sarsılmış olması, yine bir yıldır Filistin'in İsrail tarafından işgali gibi gençleri gönüllülük boyutunda harekete geçirici özellikte olup gençlerin AFAD, Kızılay, İHH, Ahbap gibi kuruluşların gönüllü ağırları ile temasını sağlamıştır. Gençler bu kuruluşların gönüllülük süreçlerinde görev almıştır. Bu anket üç yıl önce uygulanmış olsa bu soruya verilen yanıt bu kadar güçlü bir değer içermeyebilirdi. Olağanüstü afet süreçlerinin toplumun bütününde ve özellikle de gençler arasında gönüllülük olgusunu tetikleyebilmektedir. Anket çalışmasından önce gerçekleştirilen mülakatlara verilen cevaplar da bu tespiti destekler mahiyettedir.

Tablo 6. Görev aldıysanız, hangi alanda faaliyet gösterdiniz?

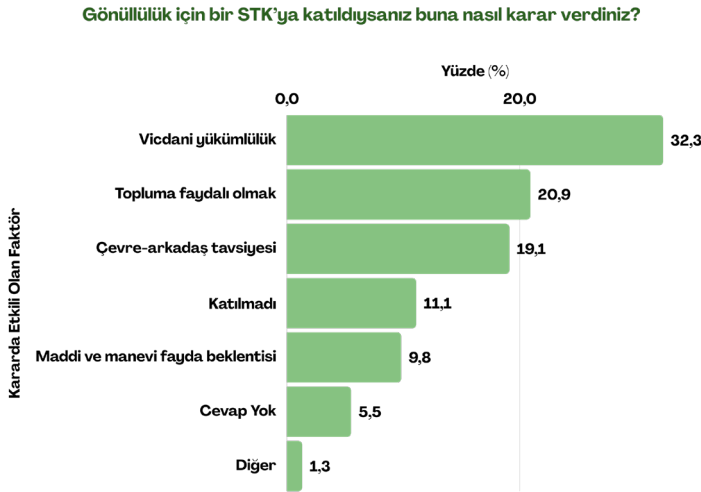
Görev Alanı	Sayı	Yüzde (%)
Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardım	92	39,0
Eğitim Kültür	71	30,1
Çevre-iklim	17	7,2
Arama Kurtarma	7	3,0
Diğer (İnsan Hakları, Sendika, Kadın Örgütleri vb.)	8	3,4
Cevap Yok	5	2,1
Görev Almadım	36	15,3
Toplam	236	100

Tablo incelendiğinde katılımcıların 39'unun sosyal hizmetler ve sosyal yardım, %30,1'inin eğitim kültür alanında faaliyet gösteren STK'larda görev aldığı görülmektedir. Bu sonuçlar katılımcıların ağırlıklı olarak sosyal yardım, kültür ve eğitim faaliyetlerine yöneldiğine işaret etmektedir. Bu sonuçları daha az tercih edilen cevap seçenekleri bakımından değerlendirmek gerekirse anketin uygulandığı sahada çevre, iklim, kadın ve çocuk hakları gibi görece yeni sivil toplum örgütlenme alanlarının yeterince çok rastlanmadığını ya da toplumun bütününe yeterince duyurulmadığını belirtmek mümkündür. Aşağıda ankete katılan bireylerin STK'lara katılımını kolaylaştıran motivasyon unsurlarına ilişkin cevaplar yer almaktadır.

Tablo 7. Gönüllülük için bir STK'ya katıldıysanız buna nasıl karar verdiniz?

Kararda Etkili Olan Faktör	Sayı	Yüzde (%)
Vicdani yükümlülük	76	32,3
Topluma faydalı olmak	49	20,9
Çevre-arkadaş tavsiyesi	45	19,1
Katılmadı	26	11,1
Maddi ve manevi fayda beklentisi	23	9,8
Cevap Yok	13	5,5
Diğer	4	1,3
Toplam	236	100

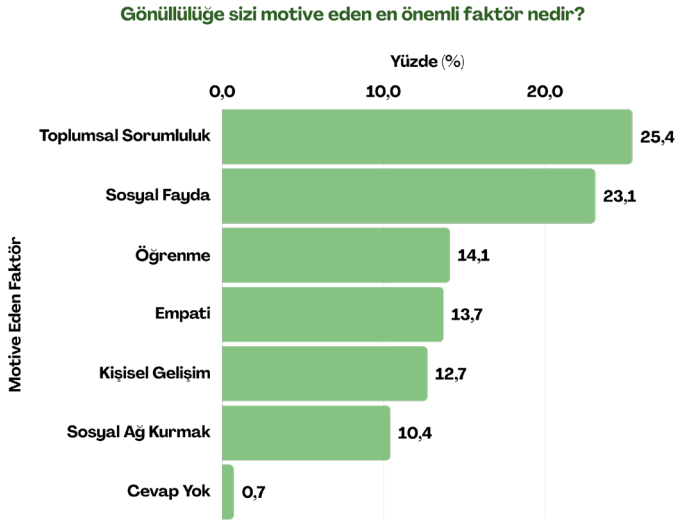

Tablo 7 incelendiğinde bireylerin STK'lara gönüllü olarak katılmasındaki temel karar verme faktörünün vicdani yükümlülük olduğu görülmektedir (%32,3). Diğer öne çıkan faktör topluma faydalı olma isteği iken çevre ve arkadaş tavsiyesi ile STK'lara gönüllü katılımın önemli olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar mülakatlardan elde edilen sonuçlarla oldukça tutarlıdır. Mülakat sonuçlarını içeren kısımlar incelendiğinde bireylerin STK'lara katılımlarını artırabilmek için bilinçlendirme ve iletişim çalışmalarına yoğunlaşılması gerektiği ön plana çıkmaktadır. Çocuk yaşta ve özellikle de ilkokul sürecinde değerler eğitimi verilmesi, topluma hizmet uygulamalarının başlangıç düzeyinde uygulanması ve deneyimleme fırsatının sunulması son derece önemlidir.

Tablo 8. Gönüllülüğe sizi motive eden en önemli faktör nedir?

Motive Eden Faktör	Sayı*	Yüzde (%)
Toplumsal Sorumluluk	156	25,4
Sosyal Fayda	142	23,1
Öğrenme	87	14,1
Empati	84	13,7
Kişisel Gelişim	78	12,7
Sosyal Ağ Kurmak	64	10,4
Cevap Yok	4	0,7
Toplam	615	100

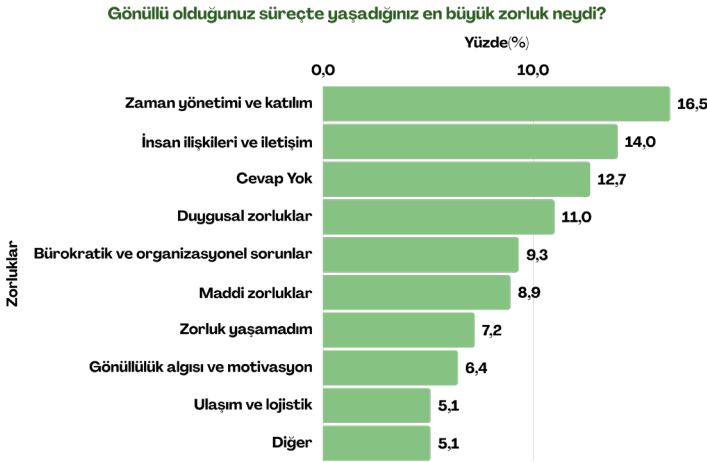
*Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Bireyleri gönüllülük çalışmalarına motive eden temel faktör toplumsal sorumluluk bilinci olmuştur (%25,4). Diğer unsur sosyal fayda iken öğrenme ve empati öne çıkan motivasyon kaynakları olmuştur. Bireyler ayrıca kişisel gelişim ve sosyal ağ kurmak için de gönüllülük faaliyetlerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Yedinci ve sekizinci sorulara verilen cevapların birbirini doğrular ve tamamlar mahiyette olduğunu belirtmekte fayda vardır. Gönüllülüğe motive eden unsur ile gönüllülüğü sürdürmeye yönelik tutumlar benzer kavramlara odaklanmaktadır.

Tablo 9. Gönüllü olduğunuz süreçte yaşadığınız en büyük zorluk neydi?

Zorluklar	Sayı	Yüzde (%)
Zaman yönetimi ve katılım	39	16,5
İnsan ilişkileri ve iletişim	33	14,0
Duygusal zorluklar	26	11,0
Bürokratik ve organizasyonel sorunlar	22	9,3
Maddi zorluklar	21	8,9
Zorluk yaşamadım	17	7,2
Gönüllülük algısı ve motivasyon	15	6,4
Ulaşım ve lojistik	12	5,1
Yetkinlik ve deneyim eksikliği	9	3,8
Diğer	12	5,1
Cevap Yok	30	12,7
Toplam	236	100

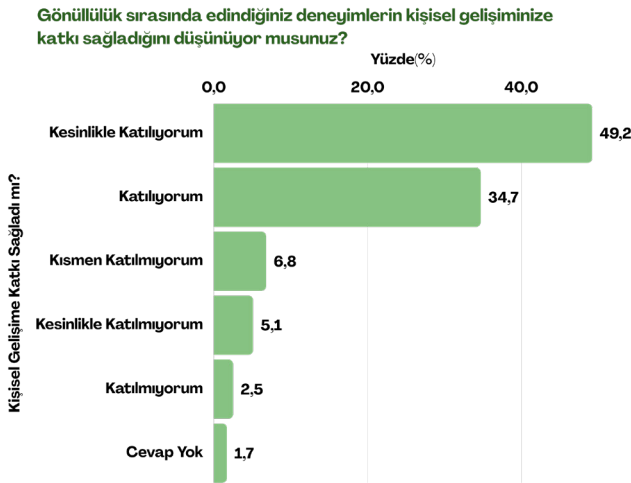

Yukarıdaki tabloya göre gönüllülük sürecindeki temel zorluğun zaman yönetimi ve faaliyetlere katılım olduğu görülmektedir (%16,5). Bunun yanında insan ilişkileri ve iletişim ve duygusal zorluklar bu süreçte ön plana çıkan sorunlar olmuşlardır. Bürokratik ve organizasyonel sorunlar ile maddi problemler de gönüllülük sürecini zorlaştıran diğer faktörlerdendir. Bu sorunun yanıtları afet sürecinde sınırlı bir zaman dilimi içinde gönüllülük faaliyeti gerçekleştirme mecburiyetinin bir yansıması olabileceği gibi gençlerin gönüllük uygulamaları alanında yeterince eğitim almamış olması ve STK'ların gençleri gönüllülük sürecine önceden hazırlamayışı ile de ilgili olabilir. Ankete katılanların yaş

grubunun güçlük algısı ile ileri yaş gruplarının güçlük algısının örtüşmesi beklenmemelidir. Bu anket ile elde edilen sonuçlar bilimsel araştırma süreçlerinde gerçekleşmesi doğal olan yeni sorular sorulması ve yeni hususların ölçümlenmesi gibi bir hususu ortaya koymaktadır. Bu ankete katılan yaş grupları bakımından dokuzuncu soruya verilen cevapların alt kırılımlar bağlamında incelenmesi gerekecektir.

Tablo 10. Gönüllülük sırasında edindiğiniz deneyimlerin kişisel gelişiminize katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

Kişisel Gelişime Katkı Sağladı mı?	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	116	49,2
Katılıyorum	82	34,7
Kısmen Katılmıyorum	16	6,8
Katılmıyorum	6	2,5
Kesinlikle Katılmıyorum	12	5,1
Cevap Yok	4	1,7
Toplam	236	100

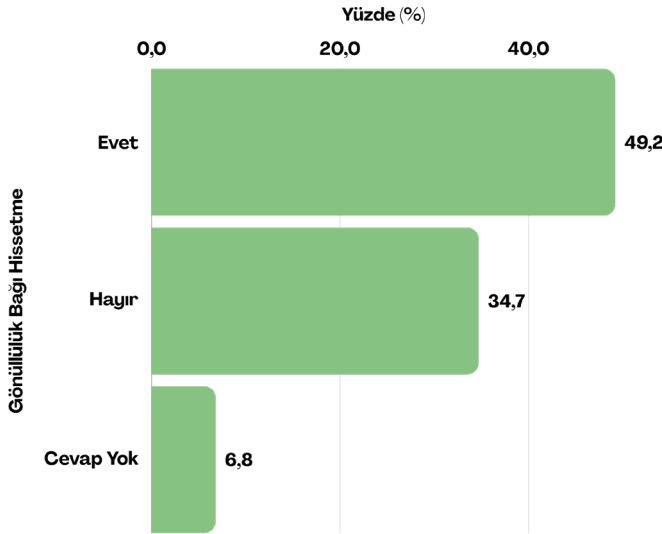

Katılımcıların %85'e yakını gönüllülük sırasında edindikleri deneyimlerin kişisel gelişimlerine katkı sağladığını düşünmektedir. Bu oran bir hayli yüksek bir orandır ve gönüllülük faaliyetlerinin kişilerin bireysel gelişim algıları üzerinde ne derece etkili olabileceğini göstermektedir.

Tablo 11. Gönüllü olarak çalıştığınız organizasyonun değerlerine bağlılık hissettiniz mi?

Gönüllülük Bağı Hissetme	Sayı	Yüzde (%)
Evet	190	80,5
Hayır	41	17,4
Cevap Yok	5	2,1
Toplam	236	100

Gönüllü olarak çalıştığınız organizasyonun değerlerine bağlılık hissettiniz mi?

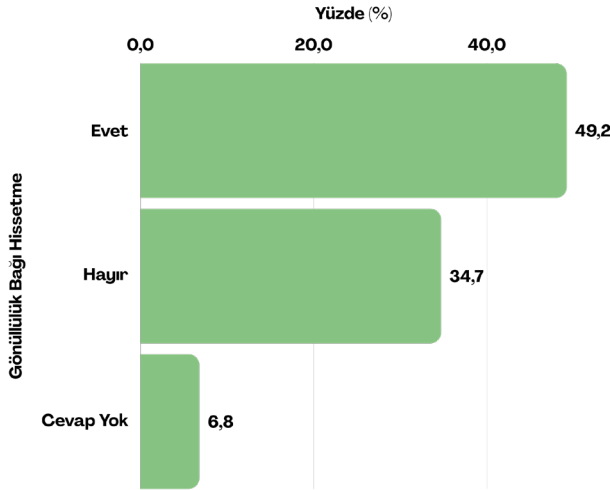

Kişilerin gönüllü olarak çalıştıkları organizasyonun değerlerine bağlılığını sorulan Tablo 11 incelendiğinde bu soruya evet diyenlerin oranının %80,5 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kişilerin gönüllülük faaliyetlerine katıldıkları organizasyonla arasında bir bağ hissettiğine dair çıkarımda bulunmak yanlış olmayacaktır. Bu soruya verilen yanıtlardan gönüllülük sürecinin her yaştaki bireyler bakımından mutlaka deneyimlenmesi gerektiği, gönüllülük deneyimlenmenin yalnız toplumsal boyutta değil bireysel boyutta da çok kıymetli çıktılar ürettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Gönüllü faaliyetlerinize başlamadan önceki beklentileriniz ne ölçüde karşılandı?

Beklentileri Karşılama	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Karşılandı	33	14,0
Karşılandı	91	38,6
Kısmen Karşılandı	88	37,3
Karşılanmadı	11	4,7
Hiç Karşılanmadı	7	3,0
Cevap Yok	6	2,5
Toplam	236	100

Gönüllü olarak çalıştığınız organizasyonun değerlerine bağlılık hissettiniz mi?

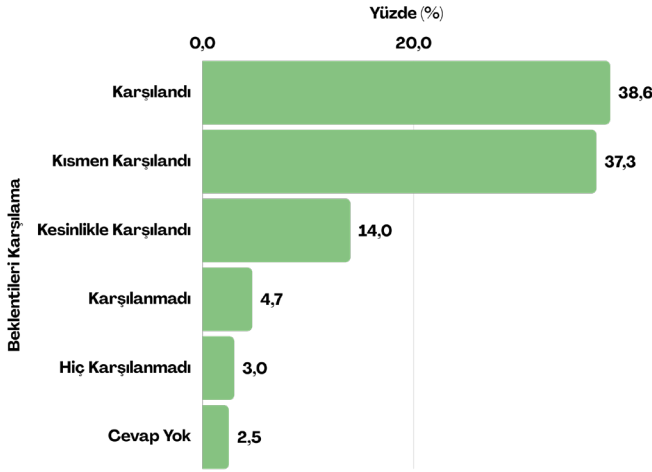

Yukarıdaki tablo kişilerin gönüllülük sürecinde söz konusu faaliyetlere başlamadan önceki beklentilerinin ne derece karşılandığını incelemektedir. Cevaplar incelendiğinde katılımcıların yarısından fazlasının (kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum toplamı %52,6) beklentilerinin karşılandığını ifade etmişlerdir. Ancak ağırlıklı olarak öne çıkan diğer cevabın “kısmen karşılandı” olduğunu da belirtmek faydalı olacaktır. Kısmen katılanların oranı azımsanmayacak ölçüdedir ve bu oran sivil toplum kuruluşlarının gönüllü politikalarını ve uygulamalarını gözden geçirerek, iyileştirmeleri gerektiği şeklinde de anlaşılabilir.

Tablo 13. Organizasyon yapısındaki ast-üst ilişkileri, gönüllülük sürecinizi etkiledi mi?

Gönüllülük Sürecine Etki	Sayı	Yüzde (%)
Evet	112	47,5
Hayır	118	50,0
Cevap Yok	6	2,5
Toplam	236	100

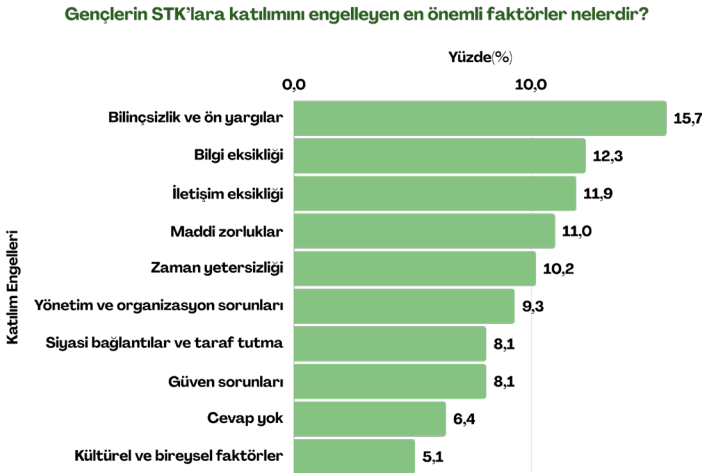
Gönüllü faaliyetlerinize başlamadan önceki beklentileriniz ne ölçüde karşılandı?

Yukarıdaki tabloda organizasyon yapısındaki ast-üst ilişkisinin sürece etkisi sorulmuştur. Burada mülakat analizlerine paralel sonuçların çıktığı söylenebilir. Çünkü mülakat sonuçlarına göre gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılımlarının önündeki temel engellerden bir tanesinin gönüllülerin “işçi” gibi görülmesi olduğu belirtilmişti. Bu kapsamda bakıldığında ast-üst ilişkilerinin gönüllülük sürecimi etkilediğini belirten kişilerin oranı neredeyse katılımcıların yarısıdır (%47,5). Soru 12 ve soru 13 için verilen cevaplar da birbirini tamamlar özelliktedir; esnetilmiş hiyerarşi anlayışı ve isteğe bağlı birlikte iş yapma arzusu sivil toplumun doğasını yansıtır. Organizasyon içinde hiyerarşi yerine insan ve iş birliği odaklı uygulamaların çokluğu gönüllülerin sivil topluma katılımdaki beklentilerinin daha fazla karşılanmasına imkan verecektir

Tablo 14.Gençlerin STK'lara katılımını engelleyen en önemli faktörler nelerdir?

Katılım Engelleri	Sayı	Yüzde (%)
Bilinçsizlik ve ön yargılar	37	15,7
Bilgi eksikliği	29	12,3
İletişim eksikliği	28	11,9
Maddi zorluklar	26	11,0
Zaman yetersizliği	24	10,2
Yönetim ve organizasyon sorunları	22	9,3
Siyasi bağlantılar ve taraf tutma	19	8,1
Güven sorunları	19	8,1
Kültürel ve bireysel faktörler	12	5,1
Diğer	5	2,1
Cevap yok	15	6,4
Toplam	236	100

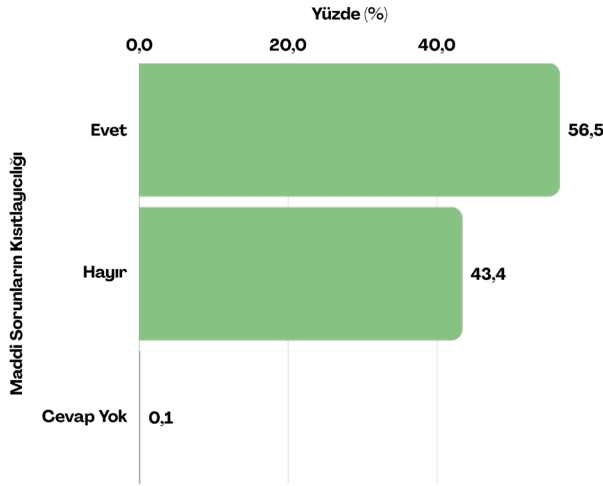

Gençlerin STK'lara katılımının önündeki temel engeller olarak bilinçsizlik, ön yargılar, bilgi ve iletişim eksikliği maddi zorluklar ve zaman yetersizliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu sonuçlar mülakat sonuçları ile son derece tutarlıdır ve alınacak önlemlerde bu hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ankete katılanlardan yaklaşık % 40'ının verdiği cevaplar STK'ların gençlere daha fazla ve daha yaygın tanıtım ve bilgilendirmede bulunmasına işaret etmektedir. Üniversiteler ile STK'lar arasında işbirliği ve iletişimin artması, üniversitelerin gençlerle temas için STK'lara imkan sağlaması bu soruya verilen cevapların niteliğini değiştirebilecektir.

Tablo 15. Maddi sorunlar, gönüllülük faaliyetlerinize katılımınızı sınırlandırdı mı?

Maddi Sorunların Kısıtlayıcılığı	Sayı	Yüzde (%)
Evet	133	56,5
Hayır	102	43,4
Cevap Yok	1	0,1
Toplam	235	100

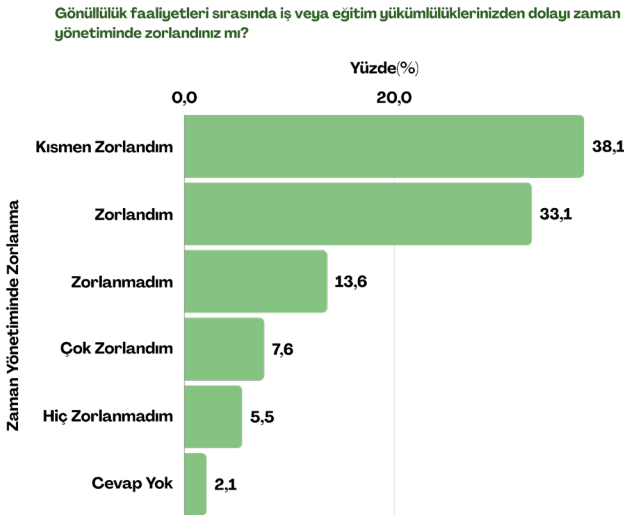
Maddi sorunlar, gönüllülük faaliyetlerinize katılımınızı sınırlandırdı mı?

Anketin özellikle 30 yaş altı gençlerden oluşan bir kitleye uygulandığı göz önünde bulundurulduğunda gençlerin maddi sorunlar nedeniyle gönüllülük faaliyetlerine katılım göstermede zorlandıkları söylenebilir. Bu soruya verilen cevaplar son beş yıl içinde Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ve diğer kurumların gençlerden daha fazla gönüllülük katkısı elde edebilmek için gençlere yol ve yemek desteği, sağlık sigortası desteği verilmesinin yasal zeminini iyileştirme çabalarını teyit eder niteliktedir.

Tablo 16. Gönüllülük faaliyetleri sırasında iş veya eğitim yükümlülüklerinizden dolayı zaman yönetiminde zorlandınız mı?

Zaman Yönetiminde Zorlanma	Sayı	Yüzde (%)
Çok Zorlandım	18	7,6
Zorlandım	78	33,1
Kısmen Zorlandım	90	38,1
Zorlanmadım	32	13,6
Hiç Zorlanmadım	13	5,5
Cevap Yok	5	2,1
Toplam	236	100

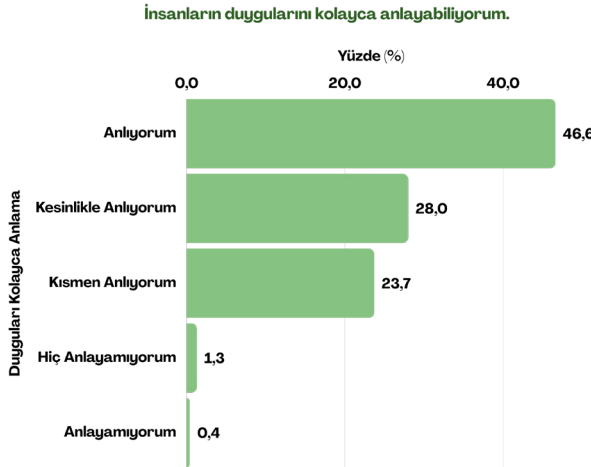

Yukarıdaki tablo yine gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılımlarını azaltan temel faktörlerden olan zaman yönetimine ilişkin görüşlerin sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlar katılımcıların %40'tan fazlasının gönüllülük faaliyetleri sırasında zaman yönetimini dengelemekte zorlandıklarını göstermektedir. Ayrıca kısmen zorlandım diyenlerin oranı da bir hayli yüksektir ve %38,1 olarak hesaplanmıştır. Gönüllülük faaliyetlerinin planlanmasında STK'ların yenilikçi yaklaşımlar benimsemesi ve gençleri faaliyetlere dahil ederken onlardan istifade edilecek boyutu emek yoğun faaliyetler olarak görme alışkanlığından kurtulması gerekmektedir. Gençlerin dijital becerilerinden ve yenilikçi altyapılarından yararlanarak STK'larda gönüllülük odaklı üretkenliklerini kolaylaştırma gençlerin gönüllülük için zaman ayırma sorunlarını azaltacaktır. STK'ların gönüllük faa-

liyetlerini gelenekselleşmiş yapılarından çıkarıp, gönüllülük yapacak gençlerin profillerini dikkate alan yaklaşımlarla planlayabilmesi ve esnek gönüllülük mekanizmaları kurması büyük önem arz etmektedir. STK'ların paradigma değişikliğine giderek gençlerin imkan, yetenek, bilgi ve yeterliliklerini ölçmeye yönelik araştırmalar gerçekleştirmesi gönüllü teminini kolaylaştıracak ve insan kaynağı bakımından zenginleşmeye yol açacaktır. Katılımcılara ayrıca Gönüllülük Motivasyon Envanterine yönelik bazı sorular da yöneltilmiştir. Derlenen cevaplar aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 17. İnsanların duygularını kolayca anlayabiliyorum

Duyguları Kolayca Anlama	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Anlıyorum	66	28,0
Anlıyorum	110	46,6
Kısmen Anlıyorum	56	23,7
Anlayamıyorum	1	0,4
Hiç Anlayamıyorum	3	1,3
Toplam	236	100

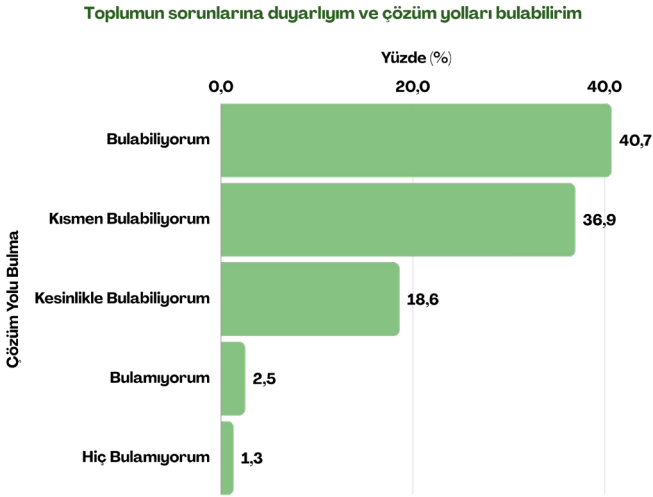

Yukarıdaki tabloya göre katılımcıların %74,6'sı insanların duygularını kolayca anlayabildiklerini belirtmişlerdir. Gençlerin iletişim becerilerinin geliştirilmesi, empati kavramı ve benzeri kavramlar üzerine altyapılarının güçlendirilmesi bu soruya verilen cevapların içeriğini güçlendirebilecek ve belki de insanların duygularını anlamanın kolay olduğuna ilişkin yargılarını gözden geçirmelerini sağlayacaktır.

Tablo 18. Toplumun sorunlarına duyarlıyım ve çözüm yolları bulabilirim

Çözüm Yolu Bulma	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Bulabiliyorum	44	18,6
Bulabiliyorum	96	40,7
Kısmen Bulabiliyorum	87	36,9
Bulamıyorum	6	2,5
Hiç Bulamıyorum	3	1,3
Toplam	236	100

Araştırmaya katılan kişilerin %59,3'ü toplumsal sorunlara duyarlı olduklarını ve

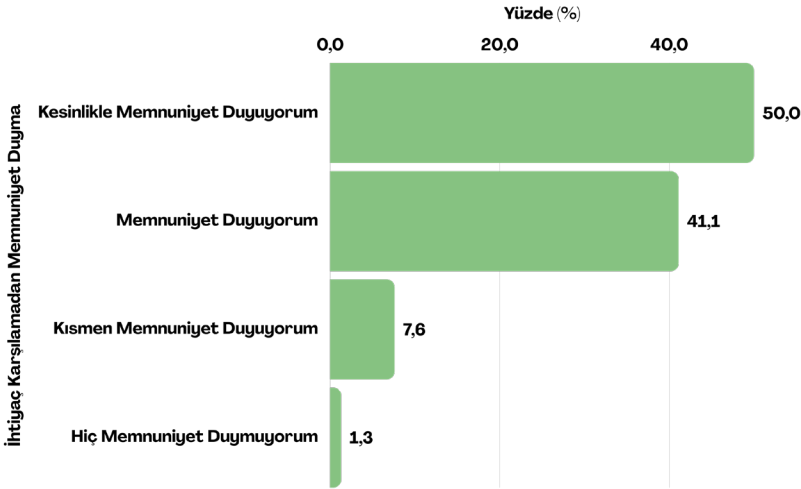

bu sorunlara çözüm yolu üretebildiklerini belirtmiştir. 17. Soru ile 18. Soruların cevaplarının birbirini doğrulaması son derece önemlidir. İnsanların duygularını anlayabilmek ve sorunlarına çözüm bulabilmek birbirleri ile ilişkili süreçler olsa da her durumda birbirlerini tamamlamaları beklenmemelidir. 17. Soruya verilen “insanların duygularını anlayabiliyorum” cevabındaki kendinden emin olma halini 18. Soruya verilen “toplumun sorunlarına çözüm bulabiliyorum” cevabında yeterince görmek mümkün değildir. Gençlerin STK'lara katılım sürecinde daha fazla eğitimden geçirilmesi, gençlerin sosyal hizmet çalışmalarında olduğu gibi vaka analizi yapabilecek, vakaya uygun çözüm araçları geliştirebilecek yetkinlikler kazanması hem soru 17 hem de soru 18'in yanıtlarının içeriğini güçlendirebilecektir

Tablo 19. Başkalarının ihtiyaçlarını karşılamaktan memnuniyet duyuyorum

İhtiyaç Karşılamadan Memnuniyet Duyma	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Memnuniyet Duyuyorum	118	50,0
Memnuniyet Duyuyorum	97	41,1
Kısmen Memnuniyet Duyuyorum	18	7,6
Hiç Memnuniyet Duymuyorum	3	1,3
Toplam	236	100

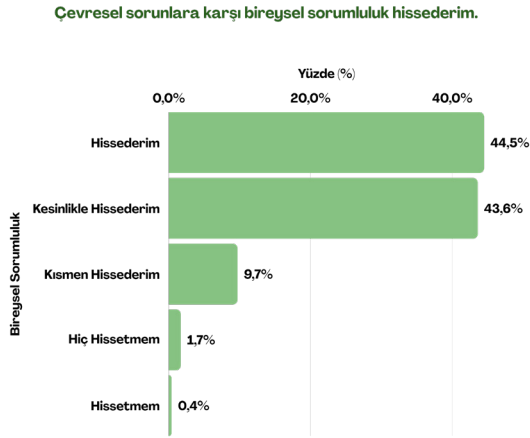
Başkalarının ihtiyaçlarını karşılamaktan memnuniyet duyuyorum

Yine bireylerin gönüllülük motivasyonlarına yönelik olarak sorulan başkalarının ihtiyaçlarını karşılamakta memnuniyet duyar mısınız sorusuna katılımcıların %91,1'i olumlu yanıt vermiştir.

Tablo 20. Çevresel sorunlara karşı bireysel sorumluluk hissederim.

Bireysel Sorumluluk	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Hissederim	103	43,6%
Hissederim	105	44,5%
Kısmen Hissederim	23	9,7%
Hissetmem	1	0,4%
Hiç Hissetmem	4	1,7%
Toplam	236	100

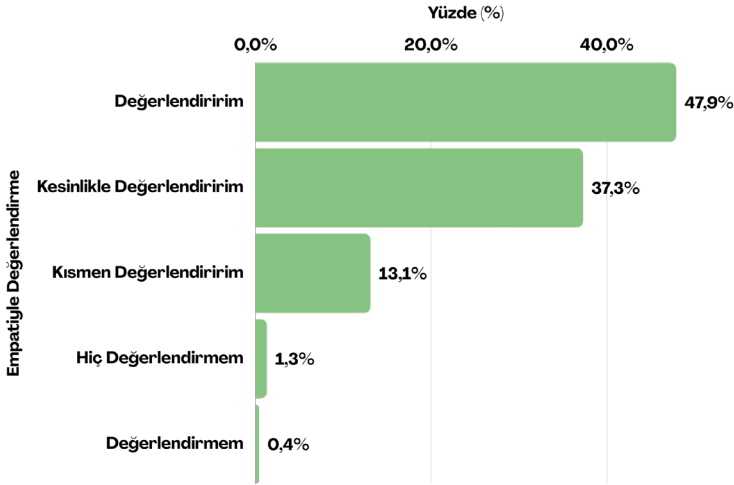

Katılımcıların %88,1'i çevresel sorunlara karşı kendilerini bireysel olarak sorumlu hissetmektedir.

Tablo 21. İnsanların davranışlarını empatiyle değerlendiririm

Empatiyle Değerlendirme	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Değerlendiririm	88	37,3
Değerlendiririm	113	47,9
Kısmen Değerlendiririm	31	13,1
Değerlendirmem	1	0,4
Hiç Değerlendirmem	3	1,3
Toplam	236	100

İnsanların davranışlarını empatiyle değerlendirim

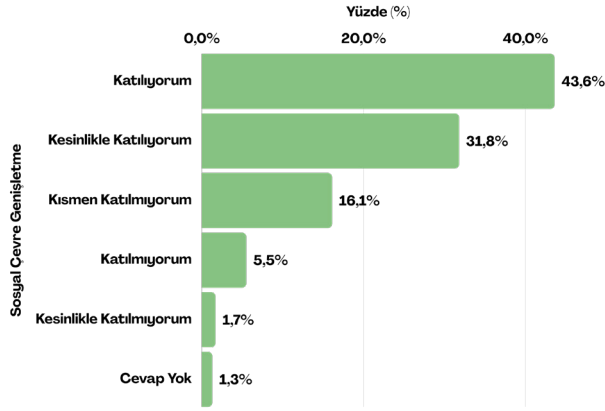

Yine gönüllülük motivasyon envanteri kapsamında sorulan insan davranışlarını empati ile değerlendirir misiniz sorusuna katılımcıların %85,2'si olumlu yanıt vermiştir.

Tablo 22. Gönüllülük faaliyetleri, sosyal çevremi genişletmeme yardımcı oldu

Sosyal Çevre Genişletme	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	75	31,8
Katılıyorum	103	43,6
Kısmen Katılıyorum	38	16,1
Katılmıyorum	13	5,5
Kesinlikle Katılmıyorum	4	1,7
Cevap Yok	3	1,3
Toplam	236	100

Gönüllülük faaliyetleri, sosyal çevremi genişletmeye yardımcı oldu

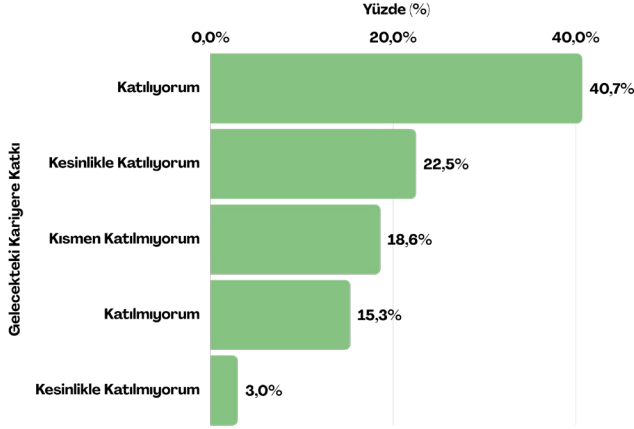

Katılımcıların %75,4'ü gönüllülük faaliyetlerinin sosyal çevrelerinin genişlemesine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar katılımcıların gönüllülük faaliyetlerini sosyal çevrelerinin genişlemesine olanak sağlayacak faaliyetler olarak gördüğünün tespiti açısından önemlidir.

Tablo 23. Gönüllülük deneyimim, gelecekteki kariyerime katkı sağlayacaktır

Gelecekteki Kariyere Katkı	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	53	22,5
Katılıyorum	96	40,7
Kısmen Katılmıyorum	44	18,6
Katılmıyorum	36	15,3
Kesinlikle Katılmıyorum	7	3,0
Toplam	236	100

Gönüllülük deneyimim, gelecekteki kariyerime katkı sağlayacaktır

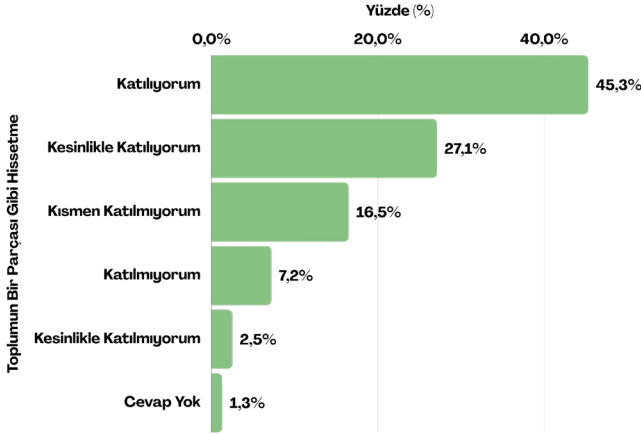

Katılımcıların neredeyse üçte ikisi (%63,2) gönüllülük deneyimlerinin gelecekteki kariyerlerine katkı sağlayacağını düşünmektedir. Bu durumda bireylerin gönüllülük faaliyetlerinin kariyerleri açısından önemli bir araç olarak düşündüklerini söylemek yanlış olmaz. Literatüre yansıyan araştırma sonuçları, bu çalışmanın mülakat sorularına verilen cevaplar ve bu anket ile elde edilen bulgular gönüllülük deneyiminin gençlerin hayata hazırlanması ve kariyer planlamaları bakımından çok kıymetli olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 24. Gönüllü çalıştığım topluluk sayesinde kendimi toplumun bir parçası gibi hissettim

Toplumun Bir Parçası Gibi Hissetme	Say	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	64	27,1
Katılıyorum	107	45,3
Kısmen Katılmıyorum	39	16,5
Katılmıyorum	17	7,2
Kesinlikle Katılmıyorum	6	2,5
Cevap Yok	3	1,3
Toplam	236	100

Gönüllü çalıştığım topluluk sayesinde kendimi toplumun bir parçası gibi hissettim

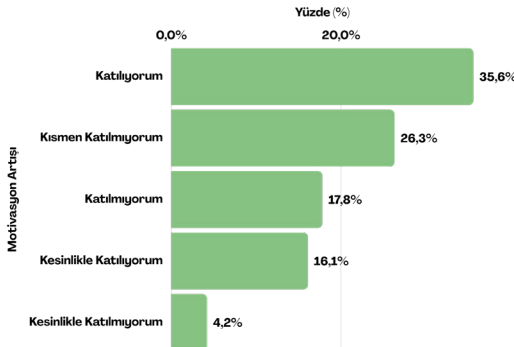

Yine katılımcıların %72,4'ü gönüllü çalışmanın kendilerini toplumun bir parçası gibi hissettirdiğini ifade etmektedir.

Tablo 25. Üniversitedeki öğrenci kulüplerine katılımım, gönüllülük motivasyonumu artırdı

Motivasyon Artışı	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	38	16,1
Katılıyorum	84	35,6
Kısmen Katılmıyorum	62	26,3
Katılmıyorum	42	17,8
Kesinlikle Katılmıyorum	10	4,2
Toplam	236	100

Üniversitedeki öğrenci kulüplerine katılımım, gönüllülük motivasyonumu artırdı

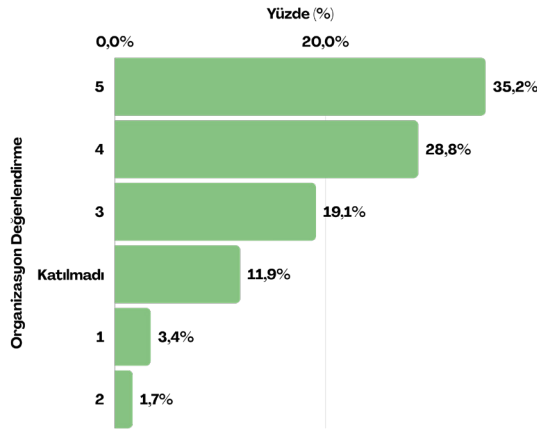
Katılımcıların yarısından fazlası (%51,7) üniversitedeki öğrenci kulüplerine katılımlarının gönüllülük motivasyonlarını artırdığını ifade etmiştir. Bu bulgu gençlik dönemlerinde öğrencilerin öğrenci kulüplerine yönlendirilmelerinin gelecekteki gönüllülük faaliyetlerine katılımlarını artırması açısından son derece önemli bir strateji olduğunu göstermektedir.

Tablo 26. Gönüllülük faaliyetlerinde bulunduğunuz organizasyona 1’den 5’e kadar bir puan verin

Organizasyon Değerlendirme*	Sayı	Yüzde (%)
1	8	3,4
2	4	1,7
3	45	19,1
4	68	28,8
5	83	35,2
Katılmadı	28	11,9
Toplam	236	100

**1 en düşük 5 en yüksek*

Gönüllülük faaliyetlerinde bulunduğunuz organizasyona 1’den 5’e kadar bir puan verin

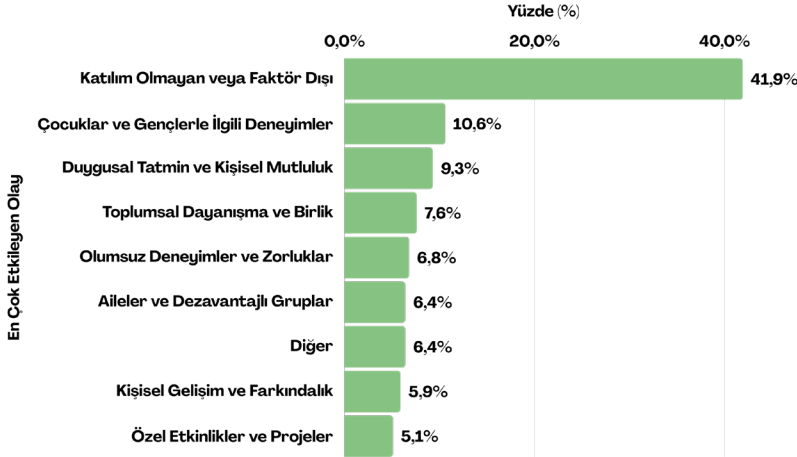

Anket kapsamında katılımcılara gönüllülük faaliyetlerinde bulundukları organizasyonlar için memnuniyet düzeylerini ifade eden bir puan vermeleri istenmiştir. Katılımcıların %35,2’si en yüksek memnuniyet düzeyini ifade eden “5” puan, %28,8’i ise yine yüksek memnuniyet düzeyini ifade eden “4” puan vermişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların gönüllülük faaliyetlerini yürüttükleri organizasyondan memnun oldukları söylenebilir.

Tablo 27. Gönüllülük sürecinizde sizi en çok etkileyen olay neydi?

En Çok Etkileyen Olay	Sayı	Yüzde (%)
Çocuklar ve Gençlerle İlgili Deneyimler	25	10,6
Duygusal Tatmin ve Kişisel Mutluluk	22	9,3
Toplumsal Dayanışma ve Birlik	18	7,6
Olumsuz Deneyimler ve Zorluklar	16	6,8
Aileler ve Dezavantajlı Gruplar	15	6,4
Kişisel Gelişim ve Farkındalık	14	5,9
Özel Etkinlikler ve Projeler	12	5,1
Katılım Olmayan veya Faktör Dışı	99	41,9
Diğer	15	6,4
Toplam	236	100

Gönüllülük sürecinizde sizi en çok etkileyen olay neydi?

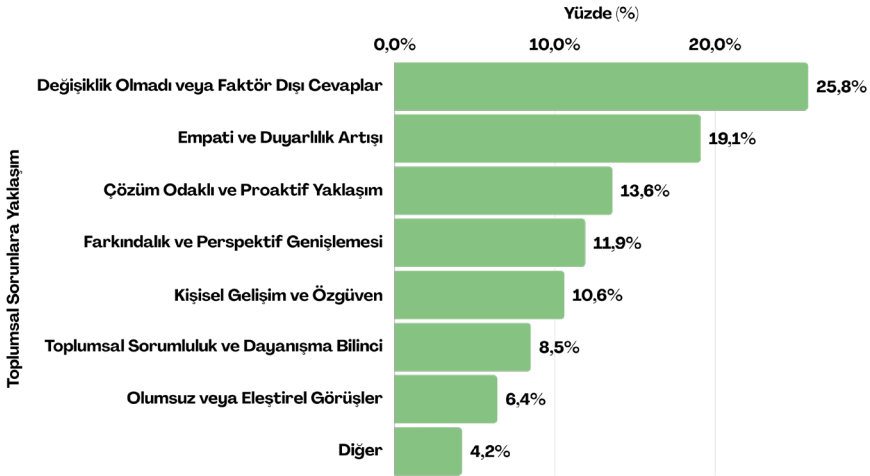

Katılımcılara gönüllülük faaliyetleriniz sırasında sizleri en çok etkileyen olaylar neydi diye bir soru yöneltilmiştir. Gelen cevaplar derlendiğinde katılımcıların en çok çocuklar ve gençlerle ilgili deneyimlerinin etkisinde kaldıkları görülmektedir. Duygusal tatmin ve kişisel mutluluk ile toplumsal dayanışma ve birliğe yönelik olaylar kişileri en çok etkileyen olaylar olarak görülebilir. Ancak burada yoğun bir katılım olmayan ya da olayları tanımlamakta zorlanan hatırı sayılır bir grubun olduğunun da altını çizmek gerekir.

Tablo 28. Gönüllülük deneyiminiz, toplumsal sorunlara yaklaşımınızı nasıl değiştirdi?

Toplumsal Sorunlara Yaklaşım	Sayı	Yüzde
Empati ve Duyarlılık Artışı	45	19,1
Çözüm Odaklı ve Proaktif Yaklaşım	32	13,6
Farkındalık ve Perspektif Genişlemesi	28	11,9
Kişisel Gelişim ve Özgüven	25	10,6
Toplumsal Sorumluluk ve Dayanışma Bilinci	20	8,5
Olumsuz veya Eleştirel Görüşler	15	6,4
Değişiklik Olmadı veya Faktör Dışı Cevaplar	61	25,8
Diğer	10	4,2
Toplam	236	100

Gönüllülük deneyiminiz, toplumsal sorunlara yaklaşımınızı nasıl değiştirdi?

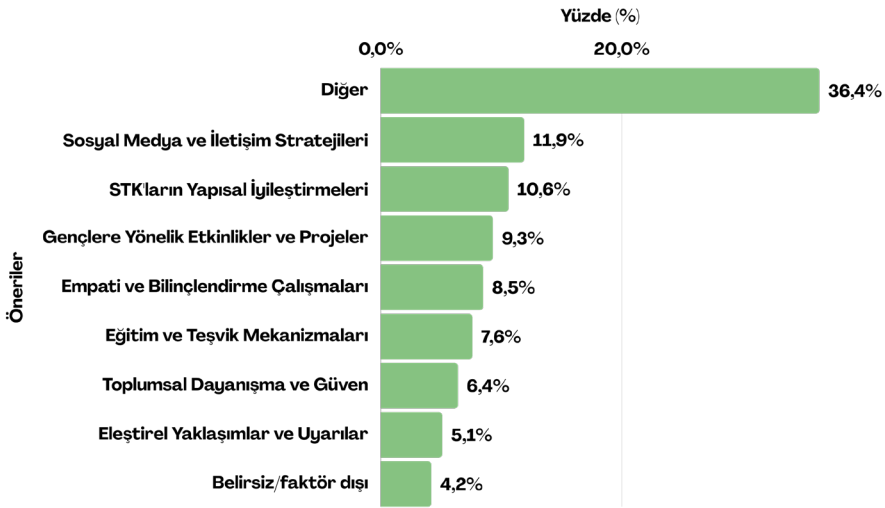

Yukarıdaki tablo incelendiğinde gönüllülük deneyimlerinin bireylerde en çok empati ve duyarlılık artışına sebep olduğu söylenebilir (%19,1). Bunun yanında çözüm odaklı ve proaktif yaklaşıma katkıda bulunduğunu belirten katılımcıların oranı %13,6 iken farkındalıklarının arttığını ya da perspektiflerinin genişlediğini ifade edenlerin oranı %11,9'dur.

Tablo 29. Daha fazla genci gönüllülüğe teşvik etmek için ne gibi önerilerde bulunursunuz?

Öneriler	Sayı	Yüzde (%)
Sosyal Medya ve İletişim Stratejileri	28	11,9
STK'ların Yapısal İyileştirmeleri	25	10,6
Gençlere Yönelik Etkinlikler ve Projeler	22	9,3
Empati ve Bilinçlendirme Çalışmaları	20	8,5
Eğitim ve Teşvik Mekanizmaları	18	7,6
Toplumsal Dayanışma ve Güven	15	6,4
Eleştirel Yaklaşımlar ve Uyarılar	12	5,1
Belirsiz/faktör dışı	10	4,2
Diğer	86	36,4
Toplam	236	100

Daha fazla genci gönüllülüğe teşvik etmek için ne gibi önerilerde bulunursunuz?

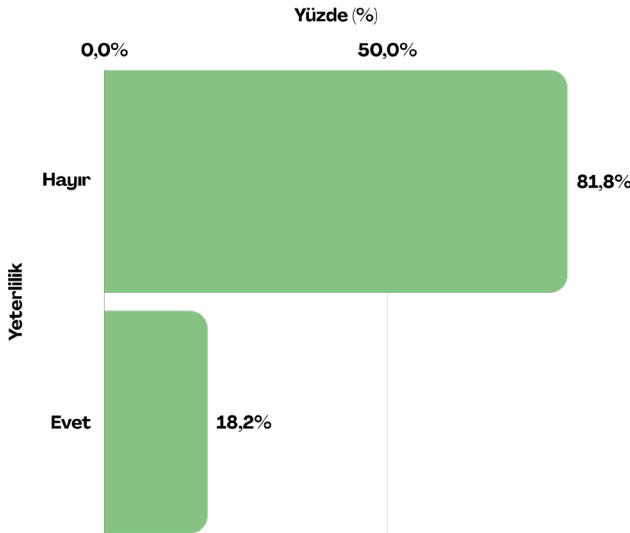

Katılımcılar daha fazla gencin gönüllülük faaliyetlerine katılımlarını artırmak için en çok sosyal medya ve iletişim stratejilerine ağırlık verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bunun yanında STK'ların organizasyonel iyileştirmeleri, gençlere hitap eden proje ve etkinliklere ağırlık verilmesi gerektiği ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gerektiğini düşünenler diğer önemli grupları oluşturmaktadır.

Soru 30. Genel olarak değerlendirdiğinizde ülkemizdeki gönüllülük faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

Yeterlilik	Sayı	Yüzde (%)
Evet	43	18,2
Hayır	193	81,8
Toplam	236	100

Genel olarak değerlendirdiğinizde ülkemizdeki gönüllülük faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

Araştırma kapsamında son olarak ülkemizdeki gönüllülük faaliyetlerinin yeterliliğine ilişkin bir soru sorulmuştur. Gelen cevaplar son derece çarpıcıdır; ülkemizde yürütülen gönüllülük çalışmalarına yetersiz diyenlerin oranı %81,8'dir. Bu son derece önemli bir orandır ve ülkemizde yürütülen gönüllülük faaliyetlerinin vatandaş nezdinde yetersiz olarak algılandığını göstermedi açısından düşündürücüdür.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Ülkemiz gönüllülük faaliyetleri bakımından potansiyeli yüksek olmasına rağmen önemli bir gönüllülük birikim ve tecrübesine sahip bir ülke konumunda değildir. Geçmiş yıllarda TEGV tarafından yapılan ve belirli aralıklarla tekrarlanan gönüllülük ölçümüne ilişkin araştırmalar ülkemizde gönüllülük faaliyetlerine katılan kişilerin sayısının yeterli düzeyde olmadığını, gönüllük sürelerinin kısa olduğunu ve haftalık faaliyet sürelerinin çok az olduğunu ortaya koymaktadır (Erdoğan, 2012).

Ülkemizde farklı afet türlerinin özellikle de depremlerin çok sık yaşandığı dikkate alınırsa gönüllülük oranının düşük olması ve süresinin kısa olması anlaşılması zor bir husustur. Kızılay, Yeşilay, Afad gibi kuruluşların gönüllü mekanizmalarının etkinliğinin artırılması, görece daha orta ve küçük ölçekli STK'ların gönüllü bulma, yararlandırma ve STK üyesi haline getirebilme gibi konularda potansiyellerinin güçlendirilmesi çok önemlidir.

STK'lar en temelde toplumsal gelişimi destekleyen ve bireyleri ortak amaçlar doğrultusunda bir araya getiren önemli yapılar olarak işlev görmektedir. Ancak STK'lara gönüllü katılımın önündeki engeller ve bireylerin bu sürece dair beklentileri üzerine yapılan değerlendirmeler mevcut sistemin bazı açılardan iyileştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma kapsamında yapılan analizler bireylerin STK'lara katılımını motive eden unsurlar kadar bu kuruluşlara yönelik eleştirilerini ve katılımı sürdürülebilir kılmak için yapılması gereken değişiklikleri de kapsamlı bir şekilde ortaya koymuştur.

Bireyler özellikle de gençler için STK'lara katılımın en önemli motivasyon kaynaklarından bir tanesi, kişisel gelişim ve topluma katkı sağlama isteği olarak öne çıkmaktadır. Katılımcıların beklentileri genel olarak gönüllülük faaliyetlerinin kendilerine yeni beceriler kazandırması, mesleki ve sosyal ağlarını genişletmesi ve toplumda bir fark yaratmalarına olanak tanınması olarak nitelenebilir. Özellikle gençler için eğitim, staj, mentörlük, burs ve iş bulma desteği gibi somut faydalar STK'lara katılımı belirleyici bir rol oynamaktadır. Ancak, bu süreçte bireylerin yalnızca destek alan değil, aynı zamanda karar süreçlerine dahil edilen ve projeleri yönlendirebilen birer aktör olmaları gerektiği de sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu nedenle STK'ların gençleri yalnızca gönüllü iş gücü olarak değil karar alma mekanizmalarına doğrudan dahil edilecek bireyler olarak görmeleri gerektiği söylenebilir.

Bununla birlikte veriler incelendiğinde STK'ların mevcut yapıları bireylerin katılımını sürdürülebilir kılmada bazı eksiklikler barındırmaktadır. Hiyerarşik yapı, gönüllü emeğinin sömürüldüğü algısı ve finansal şeffaflık eksikliği, STK'lara ka-

tılımın önündeki en büyük engeller olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılar, bazı STK'ların gönüllüleri sadece ücretsiz iş gücü olarak gördüğünü, gençlerin fikirlerinin dikkate alınmadığını ve STK'ların maddi kaynaklarının nasıl kullanıldığını dair şeffaf bir bilgilendirme yapılmadığını belirtmiştir. Bu durum, STK'lara duyulan güvenin azalmasına ve uzun vadeli katılımın önüne geçilmesine neden olabilmektedir.

Gençler sorguladıkları bazı noktalarda STK'nın yeterince pozitif cevap üretememesi gençlerin gönüllülük arzusunu azaltmakta hatta engellemektedir. Ülkemizde farklı dönemlerde faaliyetleri yasal sınırlar dışında olduğu anlaşıldığından kapatılan çok sayıda STK olmuştur. Bu STK'ların üyeleri de kovuşturmalara muhatap olmuştur. Bu olumsuz deneyimler STK'lara üye olmadan önce sorgulamaların ve az bilinen STK faaliyetlerinden uzak durulmasının kaynağı teşkil etmektedir.

Ülkemizde STK'ların bazı kronik eksikleri ve sorunları bulunmaktadır. STK'ların kendini tanıtım ve dışa dönük yüzlerini ortaya koymadaki isteksizlikleri bu eksiklerden biridir. Gençlerin katılımını kolaylaştıracak iletişim araçlarını kullanım ve temas eden gençlerin katılımını kolaylaştıracak açılım için zorlanmaları STK'ların birçoğu için bir handikap oluşturmaktadır. Yönetimde şeffaflık ve yönetimin demokratik bir biçimde el değiştirmesi STK'lar için diğer bir güçlük alanıdır. Gençlerin karar alma mekanizmalarına katılımı ve mali şeffaflık başta olmak üzere birçok konuda STK'lar gelişmişlik göstergeleri zayıftır ve gençlerin STK'lara akışını olumsuz etkileyebilmektedir. Özetlenen hususlar hem gençlere erişim hem de gençlerin STK'lara erişimi gibi konularda düşük düzeyli bir performansa kaynaklık etmektedir. STK'ların yetersiz tanıtımı belirsizliği tetiklemekte gençler gönüllülük ve üyelik gibi süreçlere yeterince açık olamamaktadır. Değişen ve gelişen iletişim ve etkileşim hızına bağlı olarak STK'ların tanıtım-bilgilendirme eksikleri gençlerin alternatif kanallardan negatif bilgi ile beslenmesine kaynaklık edebilmektedir. Bu durum potansiyel olarak mümkün olan üyelik sürecini başlamadan bitirebilmektedir. Gençlerin üyelik sürecindeki motivasyon durumları çoğu zaman STK'lardaki söylem ile uygulama çelişkisinden, gençlere uygulama ve karar alma süreçlerine katılım için alan oluşturamamasından, organizasyon yetersizliğinden ve mali imkansızlıklardan kolayca etkilenebilmektedir.

Gençlerin STK'lara üyelik ile başlayan katılımları karar alma süreçlerine katılım ile neticelenebildiğinde motivasyon unsurlarından bir kısmı gerçekleşmiş olacak, bu durum gençlerin STK bünyesinde kalıcı olma potansiyelini güçlendirecektir.

Özellikle gençlerin toplumsal sorunlara duyarsız kaldığı yönündeki eleştirilere karşı gençlerin aslında toplumsal konulara ilgi duydukları ancak ekonomik kay-

gılar, akademik süreçlerde yaşanan stres ve STK'ların onlara uygun ortam sunamaması gibi nedenlerle aktif katılım gösteremedikleri söylenebilir. Gençlerin STK'lara daha fazla katılım göstermesi için daha esnek, yenilikçi ve dijital tabanlı modellerin oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Sosyal medyanın etkin kullanımı, oyunlaştırılmış etkinlikler, genç odaklı projeler ve interaktif programlar, gençlerin gönüllülük sürecine daha fazla dahil olmasını sağlayabilecek önerilerden öne çıkan bazılarıdır.

Son olarak, maddi ve manevi teşviklerin gönüllülük sürecinde kritik bir faktör olduğu söylenebilir. Katılımcılar, gönüllü faaliyetlerin burs, ulaşım desteği, yemek ve sertifika gibi teşviklerle desteklenmesi gerektiğini sıklıkla ifade etmiştir. Bunun yanı sıra manevi teşvikler olarak sertifikalar, teşekkür belgeleri, gönüllülerin emeklerinin takdir edilmesi gibi unsurların da katılımı artırıcı etkiye sahip olabileceği söylenebilir.

Sonuç olarak, STK'ların gönüllü katılımı artırmak ve sürdürülebilir hale getirmek için daha şeffaf, esnek ve katılımcı bir yapıya kavuşmaları gerekmektedir. Bireylerin yalnızca gönüllü iş gücü olarak değil süreçleri şekillendiren ve yöneten aktörler olarak görülmesi, STK'ların kamuoyu nezdindeki güvenilirliğinin artırılması ve gönüllü emeğinin değerinin daha fazla vurgulanması, bireylerin bu süreçte daha etkin rol almasını sağlayabilir. Özellikle gençlerin ilgisini çekebilecek yenilikçi modellerin geliştirilmesi ve teşvik edici mekanizmaların oluşturulması, uzun vadede STK'ların güçlenmesine ve toplumsal sorunlara karşı daha etkili çözümler üretilmesine katkı sunabilir.

6. STK'lara Gençlik Katılımını Artırmaya Yönelik Öneriler

Bu araştırma, gençlerin sivil toplum kuruluşlarına (STK) katılım düzeylerini, katılımı etkileyen faktörleri ve gönüllülüğü teşvik etmek için alınabilecek önlemleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Anket bulguları, gençlerin büyük bir kısmının geçmişte bir STK'da görev aldığını (%72,9) ancak gönüllülüğün sürekliliğinde bazı zorluklarla karşılaştığını göstermektedir. Katılımcıların en önemli motivasyon kaynağı toplumsal sorumluluk (%25,4) olurken gönüllülük sürecinde en çok zaman yönetimi (%16,5) ve iletişim sorunları (%14,0) gibi engellerle karşılaştığı görülmüştür.

Gençlerin gönüllülük süreçlerinden genel olarak olumlu bir deneyim kazandıkları, kişisel gelişimlerine katkı sağladıklarını düşündükleri (%85) ve gönüllü oldukları organizasyonların değerleriyle bağ kurdukları (%80,5) tespit edilmiştir. Ancak, gönüllülük sürecine başlamadan önceki beklentilerin yalnızca yarısının tam olarak karşılandığı özellikle ast-üst ilişkilerinin (%47,5) bazı durumlarda

süreci olumsuz etkilediği ve maddi sorunların (%56,5) gönüllülük faaliyetlerine katılımı sınırladığı belirlenmiştir.

Katılımı engelleyen en önemli faktörler arasında bilinçsizlik ve ön yargılar (%15,7), bilgi eksikliği (%12,3), iletişim eksikliği (%11,9) ve maddi zorluklar (%11,0) öne çıkmaktadır. Gönüllülük faaliyetlerinin artırılması için en çok önerilen yöntemler sosyal medya ve iletişim stratejilerinin geliştirilmesi (%11,9), STK'ların yapısal iyileştirmeleri (%10,6) ve gençlere yönelik etkinliklerin artırılmasıdır (%9,3). Ülkemizdeki gönüllülük faaliyetlerini yetersiz bulanların oranı %81,8 gibi oldukça yüksek bir seviyededir.

Anketlerden elde edilen bulgulara göre öneriler aşağıdaki gibi sunulmaktadır:

1. Bilinçlendirme ve Tanıtım Çalışmaları:

- STK'ların faaliyetlerini gençler arasında daha görünür hale getirmek için sosyal medya, üniversite etkinlikleri ve kamu spotları gibi kanallar etkin kullanılmalıdır.
- Gençlerin STK'lar hakkında sahip olduğu yanlış algılar ve ön yargıları kırmak için hikâyeleştirilmiş başarı öyküleri ve deneyim paylaşımları teşvik edilmelidir.
- Gençlerin dijital becerilerinden daha fazla yararlanılması gençlerin STK faaliyetlerine katkı ve katılımını güçlendirecektir.

2. Zaman Yönetimi ve Esneklik:

- Üniversite öğrencileri ve çalışan gençler için daha esnek ve zaman yönetimine uygun gönüllülük modelleri geliştirilmelidir.
- Uzaktan veya kısa süreli gönüllülük seçenekleri artırılarak zaman sıkıntısı yaşayan bireylerin katılımı kolaylaştırılmalıdır.
- Gençlerin gönüllülük konusunda üretkenliğini ve verimliliğini artırabilmek için herkes için aynı tip gönüllülük yerine gençlerin yetenek, bilgi ve yeterliliklerini ölçerek kişiye mahsus (özelleştirilmiş) gönüllülük uygulamaları geliştirebilmek gerekmektedir.

3. Maddi Destek Mekanizmaları:

- Gönüllülerin ulaşım, yemek ve temel giderlerini karşılayacak küçük ölçekli teşvik sistemleri (örneğin burs, ulaşım desteği, gönüllü sertifikasyon programları) oluşturulmalıdır.

- Gönüllülük yapan bireylerin iş dünyasında daha fazla tanınması ve gönüllü faaliyetlerin özgeçmişte avantaj sağlaması için özel sektörle işbirlikleri artırılmalıdır.
- Gençlerin gönüllülük yaptığı zaman dilimlerinde oluşacak risklere yönelik sigorta mekanizmalarının kurulması gençlerin gönüllülük eğilimlerini artıracaktır.

4. STK’larda Yapısal İyileştirmeler:

- Gönüllülerin organizasyon içerisinde “işçi” gibi değil, sürecin bir parçası olarak görülmesini sağlayacak yapılar oluşturulmalıdır.
- Ast-üst ilişkilerini daha sağlıklı hale getirmek için gönüllülere yönelik liderlik ve iletişim eğitimleri verilmelidir.
- Gençlerin gönüllük sürecinde isteğe bağlı ve özgür iradesi ile STK’lara katılımının gerçekleşebilmesi, üyeliklerinin kolaylaşması, yönetim mekanizmalarında bulunmalarının teşvik edilmesi STK yönetimlerinde anlayış değişiklikleri ile mümkün olabilecektir.
- STK’lar faaliyet üretebilmede, zenginleştirebilmede ve daha kapsayıcı olabilmeye yapısal değişikliğe ihtiyaç duymaktadırlar. STK’ların organizasyonel yapılarını, faaliyet alanlarını ve faaliyet gerçekleştirebilme kapasitelerini değiştirebilecek yeni paradigmalara geliştirmesi gerekmektedir.

5. Gençlere Özel Gönüllülük Programları:

- Üniversitelerdeki öğrenci kulüpleri ve gençlik organizasyonları aracılığıyla STK’larla işbirliği içinde projeler geliştirilmelidir.
- Gönüllülük deneyimlerini gençlerin kariyerlerine entegre edebilecek staj veya deneyim kazanma modelleri oluşturulmalıdır.

6. Toplumsal Farkındalık ve Eğitim:

- Okullarda ve üniversitelerde zorunlu veya seçmeli dersler aracılığıyla gönüllülük bilinci kazandırılmalıdır.
- Kamu kurumları ve belediyeler gönüllülük projelerini destekleyerek geniş çaplı kampanyalar düzenlemelidir.

Gençlerin STK'lara katılımını artırmak için yukarıdaki önerilerin hayata geçirilmesi, gönüllülüğün bireyler ve toplum üzerindeki olumlu etkilerini artıracaktır. Özellikle bilinçlendirme, zaman yönetimi, maddi destek ve yapısal iyileştirmeler gibi kritik noktalar üzerinde durulması gençlerin daha sürdürülebilir ve etkili bir şekilde gönüllülük faaliyetlerine katılmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

Musick M, Wilson J (2008): Volunteers. Bloomington: Indiana University Press.

Esmond J, Dunlop E (2004): Developing the Volunteer Motivation Inventory to Assess the Underlying Motivational Drives of Volunteers in Western Australia. Motivation Final Report. CLAN WA Inc

Demir A, Sertbaş K, Sivrikaya K (2020): Sporda İnovasyon Ölçeği'nin (SİÖ) Türkçeye Uyarlama Çalışması, Avrasya Spor Bilimleri Araştırmaları ERISS, Cilt 5, Sayı 1.

Cnaan A, Robin s, Goldberg G (1991): Measuring Motivation to Volunteer in Human Services, NTL Institute, Cilt 27, Sayı 3.

Yaman Y, (2005). Gönüllülük Psikolojisi ve Gönüllü Yönetimi, Sivil Toplum Kuruluşları İçin Yönetim Rehberi, Kaknüs Yayınları, 1. Basım, İstanbul.

Erdoğan E, (2012): TEGV Gönüllülük Araştırmaları, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, İstanbul

ISBN: 978-6-05688-048-3

9

786056

880483